

Statlig förvaltning, m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 48 motionsyrkanden huvudsakligen från den allmänna motionstiden 2005 avseende frågor bl.a. om service och samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner, omfattningen av statlig verksamhet, dröjsmål hos myndigheter, bemötande hos och utbildning av statligt anställd personal, utredningsväsendet, medborgar- och brukarinflytande på myndigheter, rättsinformationssystemet samt översyn av lagstiftning.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå samtliga motioner. Till betänkandet har fogats 15 reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18	6
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Utskottets överväganden	8
Service och samverkan	8
Dröjsmål hos myndigheter	10
Bemötande och utbildning av anställda i förvaltningen	11
Omfattningen av statlig verksamhet	15
Olaglig användning av datorprogram i statlig verksamhet	18
Utredningsväsendet och beredning i Regeringskansliet	20
Demokratisk insyn i EU:s arbetsgrupper	25
HBT-frågor	28
Översyn av författningarna	29
Rättsinformationssystemet	34
Motionsförslag behandlade i förenklad ordning	38
Reservationer	40
1. Bemötande och utbildning av anställda inom statlig förvaltning, punkt 3 (fp, kd, c)	40
2. Utökat medborgar- och brukarinflytande på myndigheter, punkt 5 (mp)	40
3. Avveckling eller omstrukturering av myndigheter, punkt 7 (fp)	41
4. Det offentliga uppgifter, punkt 8 (m)	42
5. Utredningsväsendets oberoende ställning, punkt 11 (fp)	42
6. Särskilt organ för lekmanperspektiv på lagarna, punkt 12 (mp)	43
7. HBT-frågor, punkt 14 (v, mp)	43
8. Tidsgräns för genomgång av lagarna i HBT-frågor, punkt 16 (fp, c, mp)	44
9. Rättsinformationssystemet, punkt 17 (kd, mp)	45
10. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (m)	45
11. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (fp)	46
12. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (kd)	46
13. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (v)	47
14. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (c)	47
15. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (mp)	48
Särskilt yttrande	49
Olaglig användning av datorprogram i statlig verksamhet, punkt 9 (mp)	49
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	50
Motion väckt med anledning av prop. 2005/06:30	50
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Service och samverkan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:K300 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:K414.

2. Dröjsmål hos myndigheter

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:K320 yrkande 5 och 2005/06:N478 yrkande 19.

3. Bemötande och utbildning av anställda inom statlig förvaltning

Riksdagen avslår motion 2005/06:K323.

Reservation 1 (fp, kd, c)

4. Fortbildning i de mänskliga rättigheterna

Riksdagen avslår motion 2005/06:K473 yrkande 2.

5. Utökat medborgar- och brukarinflytande på myndigheter

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju384 yrkande 6.

Reservation 2 (mp)

6. Omfattningen av statlig verksamhet

Riksdagen avslår motion 2005/06:K313.

7. Avveckling eller omstrukturering av myndigheter

Riksdagen avslår motion 2005/06:K451 yrkande 5.

Reservation 3 (fp)

8. Det offentligas uppgifter

Riksdagen avslår motion 2005/06:N309 yrkande 1.

Reservation 4 (m)

9. Olaglig användning av datorprogram i statlig verksamhet

Riksdagen avslår motion 2005/06:K304 yrkandena 1 och 2.

10. Utredningsväsendet och beredning i Regeringskansliet

Riksdagen avslår motion 2005/06:K434.

11. Utredningsväsendets oberoende ställning

Riksdagen avslår motion 2005/06:K451 yrkande 7.

Reservation 5 (fp)

12. Särskilt organ för lekmanperspektiv på lagarna

Riksdagen avslår motion 2005/06:K296.

Reservation 6 (mp)

13. Demokratisk insyn i EU:s arbetsgrupper

Riksdagen avslår motion 2005/06:K336.

14. HBT-frågor

Riksdagen avslår motion 2005/06:L375 yrkandena 9 och 11.

Reservation 7 (v, mp)

15. Översyn av författningarna

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:K272, 2005/06:K284 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:K457.

16. Tidsgräns för genomgång av lagarna i HBT-frågor

Riksdagen avslår motion 2005/06:L341 yrkande 6.

Reservation 8 (fp, c, mp)

17. Rättsinformationssystemet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju384 yrkande 15.

Reservation 9 (kd, mp)

18. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Reservation 10 (m)

Reservation 11 (fp)

Reservation 12 (kd)

Reservation 13 (v)

Reservation 14 (c)

Reservation 15 (mp)

Stockholm den 21 februari 2006

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Pär Axel Sahlberg (s), Inger Jarl Beck (s), Mats Einarsson (v), Anders Bengtsson (s), Henrik S Järrel (m), Helene Petersson (s), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp), Carl-Erik Skärman (m), Lise-lott Hagberg (fp), Helena Höij (kd) och Yoomi Renström (s).

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 18

Motion	Motionärer	Yrkanden
18. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning		
2005/06:K250	Yvonne Andersson (kd)	
2005/06:K256	Bengt-Anders Johansson (m)	
2005/06:K297	Allan Widman och Tina Acketoft (båda fp)	
2005/06:K370	Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (båda kd)	1
2005/06:K381	Ulf Holm m.fl. (mp)	
2005/06:K394	Ingvar Svensson m.fl. (kd)	
2005/06:K415	Birgitta Ohlsson (fp)	
2005/06:K430	Tobias Krantz m.fl. (fp)	1
2005/06:K451	Tobias Krantz m.fl. (fp)	1, 4 och 6
2005/06:K455	Helena Höij m.fl. (kd)	3 och 4
2005/06:L264	Tasso Stafilidis m.fl. (v)	1
2005/06:L375	Lars Ohly m.fl. (v)	10 och 12
2005/06:L376	Barbro Feltzing och Ulf Holm (båda mp)	3
2005/06:U340	Lotta Hedström m.fl. (mp)	16
2005/06:So2	Erik Ullenhag m.fl. (fp)	9
2005/06:So552	Kenneth Johansson m.fl. (c)	9
2005/06:Kr282	Marietta de Pourbaix-Lundin (m)	2
2005/06:N474	Lars Lindblad m.fl. (m, fp, kd, c)	4
2005/06:Bo300	Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m)	16

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas 48 motionsyrkanden huvudsakligen från den allmänna motionstiden 2005. Ett av motionsyrkandena väcktes med anledning av proposition 2005/06:30 Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner. Motionerna avser bl.a. service och samverkan mellan statliga myndigheter och kommuner, omfattningen av statlig verksamhet, dröjsmål hos myndigheter, bemötande hos och utbildning av statligt anställd personal, utredningsväsendet, medborgar- och brukarinflytande på myndigheter, rättsinformationssystemet samt översyn av lagstiftning. Motionerna är förtecknade i en bilaga till betänkandet.

Vissa motionsyrkanden har samma innebörd som motionsyrkanden som tidigare under innevarande mandatperiod har behandlats i utskottets betänkanden 2002/03:KU23, 2003/04:KU11, 2004/05:KU2 och 2004/05:KU14. Dessa motionsyrkanden ges i detta betänkande en förenklad behandling.

Utskottets överväganden

Service och samverkan

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänsyn till pågående projektverksamhet och regeringsuppdrag att riksdagen avslår motioner om samverkan mellan myndigheter och om att Dalarna utses till försökslän för utvecklad samverkan mellan olika statliga myndigheter och den lokala kommunen.

Motionerna

I motion 2005/06:K300 av Kenneth Johansson (c) förordar motionären att myndigheter skall samverka mer när det görs nedskärningar hos statliga myndigheter och deras möjligheter att ge kommunmedborgarna god service minskar. Motionären anser att regeringen bör göra Dalarna till ett försökslän för utvecklad samverkan mellan olika statliga myndigheter och den lokala kommunen (yrkande 1). Motionären anser att det behöver göras en översyn av regelverket för att underlätta sådan samverkan (yrkande 2).

Även motion 2005/06:K414 av Berit Högman och Tommy Ternemar (båda s) behandlar ämnet samverkan mellan myndigheter. Motionärerna framför att sju myndigheter på regeringens uppdrag har prövat nya former för samverkan och skrivit en slutrapport om detta arbete. Mot bakgrund av att myndigheterna ansett att samverkan ger bättre förutsättningar för myndigheterna att upprätthålla statlig service i glesbygd, anser motionärerna att regeringen genom uppföljning och utvärdering skall säkerställa att samverkan mellan statliga myndigheter utvecklas och förbättras.

Bakgrund

Samverkansprojektet

Regeringen har uppdragit åt Statskontoret, Arbetsmarknadsstyrelsen, Centrala studiestödsnämnden, Riksförsäkringsverket, Skatteverket, Tullverket och sedermera också Migrationsverket att gemensamt utveckla och pröva nya former för lokal service- och produktionssamverkan. Arbetet har genomförts i regionala samverkansprojekt i första hand inom Skåne, Västra Götalands, Västerbottens och Norrbottens län. Utvecklingsarbetet har givits arbetsnamnet VISAM, vilket står för ”Vi samverkar för nytta och effektivitet”. Myndigheterna har till regeringen avlämnat rapporten Mot en modern och sammanhållen förvaltning – Dilemma och strategiska vägval i förvaltningspolitiken. I rapporten ges en sammanfattande värdering av vilka resultat som uppnåtts inom VISAM, vilka mekanismer som försvårat sam-

verkan, vilken nytta som uppstår genom samverkan, hur ett framtida medborgarmöte i samverkan kan te sig samt en bedömning av vilka förvaltningspolitiska handlingsalternativ regeringen bör överväga.

De myndigheter som ingått i VISAM har enats om att på eget initiativ öka myndigheternas servicesamverkan. De avser att etablera ett gemensamt forum med ansvar för den fortsatta utvecklingen. I rapporten Mot en modern och sammanhållen förvaltning – Åtagande och fortsatt servicesamverkan redovisar myndigheterna grunderna till detta forum samt ett antal prioriterade aktiviteter som de har för avsikt att tillsammans arbeta vidare med.

I rapporten Mot en modern och sammanhållen förvaltning – Erfarenheter från sex myndigheters samverkan i 15 projekt redovisar VISAM-myndigheterna bl.a. projekt som har involverat både statliga myndigheter och kommuner.

Regeringens uppdrag till Länsstyrelsen i Norrbottens län

Regeringen har den 15 december 2005 gett Länsstyrelsen i Norrbottens län i uppdrag att identifiera samverkansmöjligheter mellan statliga myndigheter, kommuner och landsting i glesbygdsområden (Fi2005/6412). I uppdraget ingår även att länsstyrelsen aktivt bör initiera överläggningar med berörda parter för att uppnå ökad samverkan i dessa områden. Arbetet bör syfta till att finna praktiska arbetsformer som också kan användas som goda exempel i andra regioner. När det gäller samverkan mellan stat och kommun konstateras i regeringsbeslutet att samverkan om renodlade servicefunktioner är relativt okomplicerad, medan samverkan mellan stat och kommun kring uppgifter som innefattar myndighetsutövning är svårare att få till stånd.

Uppdraget skall slutredovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 19 juni 2006.

Verket för förvaltningsutveckling

Den nybildade myndigheten Verket för förvaltningsutveckling, Verva, skall enligt 1 § tredje stycket förordningen (2005:860) med instruktion för Verket för förvaltningsutveckling verka för samverkan mellan statliga myndigheter, mellan stat och kommun och mellan statliga myndigheter och näringsliv.

Utskottets ställningstagande

När det gäller service och samverkan mellan myndigheter har VISAM-projektet lett till en ökad medvetenhet hos myndigheterna om att samverkan leder till positiva effekter vad avser möjligheterna att ge god service till allmänheten. Till detta kommer att regeringen gett Länsstyrelsen i Norrbottens län ett uppdrag att identifiera samverkansmöjligheter mellan statliga myndigheter, kommuner och landsting i glesbygdsområden. Detta arbete är

inte avslutat ännu. Mot bakgrund av att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet och hos myndigheter i denna fråga avstyrks motionerna 2005/06:K300 yrkandena 1 och 2 samt 2005/06:K414.

Dröjsmål hos myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om dröjsmålstalan.

Motionerna

I motion 2005/06:K320 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp) anför motionärerna att det är viktigt att kunna kräva att myndigheterna fattar beslut på utsatt tid. Det är också viktigt i en rättsstat att det finns verkningfulla juridiska vägar att utkräva ansvar. I de fall ett medborgarkontrakt definierar handläggningstider och dröjsmål bör medborgaren kunna föra dröjsmålstalan mot den myndighet som har att fatta beslut. Det offentliga servicen måste deklarerat vad man erbjuder medborgaren. Först när det är klarlagt vilken ambitionsnivå en offentlig verksamhet bör hålla har vi möjlighet att ställa krav och utkräva ansvar. Många medborgare känner sig osäkra på vilken service som de kan förvänta sig av offentlig verksamhet. Många vet inte om den service de fått når upp till de krav som man borde kunna ställa. Ett sätt att komma till rätta med dessa problem är att arbeta med medborgarkontrakt. Medborgarkontraktet är en juridiskt icke bindande avsiktsförklaring mellan ett offentligt organ och medborgaren eller brukaren av tjänsten (yrkande 5).

I motion 2005/06:N478 av Maria Larsson m.fl. (kd) anför motionärerna bl.a. att många företagare upplever att myndigheter har dålig service och att de inte finns tillgängliga när de behövs. Det kan dessutom ta orimligt lång tid att få ett ärende avgjort hos en myndighet. Myndigheterna behöver lämna bindande löften om hur lång tid det får ta att avgöra ett ärende (yrkande 19).

Bakgrund

Tidigare behandling

Vad gäller handläggningstider och dröjsmålstalan ansåg utskottet i betänkande 2003/04:KU11 att en generell reglering skulle riskera att försvåra anpassningen till enskilda myndigheters förutsättningar. Utskottet uttalade även att det tidigare noterat att det inom ramen för det förvaltningspolitiska programmet, En förvaltning i demokratins tjänst - Ett handlingsprogram (Justitiedepartementet 2000), pågår arbete med att utveckla myndigheters service gentemot medborgarna. Enligt utskottets mening

hade det inte framkommit något som föranledde utskottet att ändra sin tidigare uppfattning avseende handläggningstider och dröjsmålstanan, varför utskottet avstyrkte motioner därom. I betänkande 2004/05:KU14 behandlade utskottet ett flertal motioner med anknytning till handläggningstider och dröjsmålstanan. Motionärerna ansåg att det i en rättsstat är viktigt att medel står till buds som garanterar den enskilde medborgaren rätt till en säker och snabb handläggning av ett ärende. Motionärerna anförde vidare att medborgarna bör ha möjlighet att utkräva ansvar på juridisk väg. Det kan t.ex. ske genom införande av en s.k. dröjsmålstanan, vilken skulle ge den enskilde en möjlighet att i domstol få prövat om ett förvaltningsärende onödigt uppehålls hos den myndighet som har att fatta beslut i ärendet. Ett annat sätt är att införa straffavgifter för myndigheter som inte korrigerar sina egna misstag inom en angiven tidrymd. Utskottet vidhöll sitt tidigare ställningstagande i dessa frågor och avstyrkte motionsyrkandena. Utskottets förslag föranledde en reservation av m, fp, kd, c och mp. Riksdagen biföll reservationen våren 2005 (rskr. 2004/05:153).

Utskottets ställningstagande

Med hänsyn till att riksdagen nyligen gett regeringen till känna att den bör lägga fram förslag till åtgärder avseende myndigheters handläggningstider och dröjsmål avstyrker utskottet motionerna 2005/06:K320 yrkande 5 och 2005/06:N478 yrkande 19.

Bemötande och utbildning av anställda i förvaltningen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om bemötandefrågor och utbildning av statligt anställd personal.

Jämför reservationerna 1 (fp, kd, c) och 2 (mp).

Motionerna

I motion 2005/06:K323 av Birgitta Carlsson och Annika Qarlsson (båda c) anfördes att det bör finnas tid i utbildningar av myndigheters personal för bemötandefrågor så att bemötandet skall bli ännu bättre än vad det är i dag.

I motion 2005/06:K473 av Mona Jönsson m.fl. (mp) anför motionärerna att det behöver göras mer för att uppmuntra fortbildning i de mänskliga rättigheterna inom de statliga myndigheterna, inte minst på ledningsnivå. Detta är särskilt viktigt för Skatteverket, Försäkringskassan och Arbetsmarknadsverket eftersom dessa myndigheters verksamhetsområden berör de flesta människors liv och vardag (yrkande 2).

I motion 2005/06:Ju384 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp,) anför motionärerna att myndigheter ibland agerar efter att personer eller grupper ur allmänheten påkallat initiativ eller åtgärder av myndigheten, ibland inte. Likaså tar myndigheter ibland upp en dialog med dessa grupper, ibland inte. Därför bör det utredas hur sammanslutningar av enskilda skall kunna tillvarata olika allmänna intressen inom sektorsmyndigheters ansvarsområden om och när myndigheterna underlåter att agera eftersom det behövs ett utökat brukar- och medborgarinflytande (yrkande 6).

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen skall den offentliga makten utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Enligt 1 kap. 9 § regeringsformen skall domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet.

Enligt 4 § förvaltningslagen skall varje myndighet lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda i frågor som rör myndighetens verksamhetsområde. Hjälpen skall lämnas i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Frågor från enskilda skall besvaras så snart som möjligt.

Bestämmelsen innebär att myndigheterna skall hjälpa enskilda, varmed inte bara menas enskilda individer utan också företag, organisationer och andra privaträttsliga subjekt (prop. 1985/86:80 s. 59), att ta till vara sin rätt i förvaltningsärenden. Det kan gälla exempelvis upplysningar om hur man gör en ansökan, råd om vilka handlingar som bör bifogas och hjälp med att fylla i blanketter. Bestämmelsen ger uttryck för principen att myndigheter har ett ansvar för att deras ärenden blir tillräckligt utredda. Samtidigt innebär den att myndigheten kan och bör anpassa sin service till den aktuella arbets- och resurssituationen. Försåvitt skäl föreligger som talar emot att en myndighet hjälper en enskild skall dessa vägas mot den enskildes behov av hjälp (prop. 1985/86:80 s. 60).

Myndigheterna skall enligt 5 § förvaltningslagen ta emot besök och telefonsamtal från enskilda. Om särskilda tider för detta är bestämda skall allmänheten underrättas om dem på ett lämpligt sätt. En myndighet skall ha öppet under minst två timmar varje helgfri måndag-fredag för att kunna ta emot och registrera allmänna handlingar och för att kunna ta emot framställningar om att få ta del av allmänna handlingar som förvaras hos myndigheten. Detta gäller dock inte om en sådan dag samtidigt är midsommarafton, julafton eller nyårsafton.

Handlingsprogram för förvaltningspolitiken

Regeringen redovisade i propositionen Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst (prop. 1997/98:136) riktlinjer för och krav på den framtida statliga förvaltningen. Propositionen antogs av en enig riksdag (bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:294–296).

Utifrån de riktlinjer som angavs i propositionen har regeringen inlett ett flerårigt förvaltningspolitiskt handlingsprogram, En förvaltning i demokratis tjänst – Ett handlingsprogram (Justitiedepartementet 2000). I programmet presenteras dels de grundläggande värden och förutsättningar som enligt propositionen är vägledande, dels regeringens åtgärder för en långsiktig utveckling av förvaltningen. Allt arbete i statsförvaltningen skall göras med utgångspunkt i de grundläggande värdena demokrati, rättssäkerhet och effektivitet (s. 9). I programmet betonas att det sätt på vilket förvaltningen fungerar, hur den styrs, leds, organiseras och arbetar har avgörande betydelse för människors förtroende för det demokratiska samhällets funktionsduglighet, men också för välfärd och ekonomisk tillväxt.

Handlingsplan för mänskliga rättigheter

Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1 utg. omr. 2 bil. 1) mål för politikområdet Demokrati. För det nationella arbetet med de mänskliga rättigheterna är målet att säkerställa full respekt för de mänskliga rättigheterna, ökad kunskap och medvetenhet om de mänskliga rättigheterna samt bättre samordning av arbetet med att främja de mänskliga rättigheterna (s. 12).

I januari 2002 överlämnade regeringen skrivelsen En nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna (skr. 2001/02:83) till riksdagen. I skrivelsen presenterades ett stort antal åtgärder för genomförande under handlingsplanens giltighetstid 2002-2004. Under hösten 2004 följdes handlingsplanen upp och utvärderades. Regeringen anger i budgetpropositionen att det för närvarande pågår arbete med att ta fram den nationella handlingsplanen för de mänskliga rättigheterna, vilken avses lämnas till riksdagen under våren 2006.

För att öka kunskapen om de mänskliga rättigheterna har regeringen under perioden 2002-2005 med utgångspunkt i den första nationella handlingsplanen gett olika myndigheter i uppdrag att utbilda sin personal i mänskliga rättigheter eller att förstärka befintlig utbildning. Ett flertal myndigheter har till följd av dessa uppdrag genomfört utbildningar och andra aktiviteter på olika teman inom området för de mänskliga rättigheterna (s. 16).

Regeringen har i propositionsförteckningen aviserat att en andra nationell handlingsplan för de mänskliga rättigheterna avses att avlämnas senast den 9 mars 2006.

Verket för förvaltningsutveckling

De uppgifter som myndigheten Statens kvalitets- och kompetensråd tidigare svarade för, har sedan den 1 januari 2006 flyttats över till den nybildade myndigheten Verket för förvaltningsutveckling, Verva. Verva skall bistå regeringen med det underlag regeringen behöver för att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig statsförvaltning. Det skall följa och analysera kompetensförsörjningen i statsförvaltningen.

Myndigheten skall fungera som kompetensstöd. Dels skall Verva ge utbildningar av generell karaktär för hela statsförvaltningen, dels skall Verva analysera de kompetensbehov som finns i förvaltningen, och ha möjlighet att föreslå insatser till regeringen.

Riksrevisionen

Riksrevisionen har i sin granskningsplan för 2006 angett sju frågeställningar som är centrala i Riksrevisionens granskningsverksamhet under 2006. Bland dessa ingår att granska hur myndigheterna genomför sina åtaganden och i vilken mån detta bidrar till en effektiv statlig verksamhet. Centralt i detta sammanhang är hur myndigheterna möter medborgarna.

Tidigare behandling

I betänkande 2002/03:KU23 behandlade konstitutionsutskottet en motion (c) avseende ändring i förvaltningslagen (1986:223) innebärande att lagen skulle förses med riktlinjer för bemötandet av medborgare. Utskottet avstyrkte motionen. Utskottet menade att det vid eventuella brister i myndigheters bemötande och service gentemot allmänheten borde vara mer effektivt att inom förvaltningen motverka dessa genom utbildning och andra åtgärder än att göra ändringar i förvaltningslagen. Även i betänkande 2003/04:KU11 behandlades bemötandefrågor. Utskottet ansåg att det när det gäller bemötande är av stor vikt med ett långsiktigt och kontinuerligt kompetensutvecklingsarbete inom förvaltningen för dess personal.

Utskottets ställningstagande

När det gäller bemötande och utbildning vidhåller utskottet sitt tidigare ställningstagande om att det är av stor vikt att ett långsiktigt och kontinuerligt kompetensutvecklingsarbete bedrivs inom förvaltningen för dess personal. Sådan utbildning kan med fördel även ges om mänskliga rättigheter. Motionerna 2005/06:K323 och 2005/06:K473 yrkande 2 avstyrks.

När det gäller allmänhetens inflytande på vad myndigheterna skall ägna sig åt konstaterar utskottet att det är regeringen som, utom vid myndighetsutövning, styr myndigheterna och svarar inför riksdagen. Utskottet finner ingen anledning till ändring av detta förhållande. Utskottet avstyrker motion 2005/06:Ju384 yrkande 6.

Omfattningen av statlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om avveckling eller omstrukturering av myndigheter, omfattningen av statlig verksamhet samt inrättande av nationellt center för hantering av spam och datavirus i offentlig verksamhet.

Jämför reservationerna 3 (fp) och 4 (m).

Motionerna

I motion 2005/06:K451 av Tobias Krantz m.fl. (fp) anser motionärerna att Sverige är i behov av en genomgripande myndighetsreform och föreslår bl.a. att ett antal redan existerande myndigheter skall avvecklas eller omstruktureras (yrkande 5).

I motion 2005/06:N309 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m) anser motionärerna att det offentligas uppgifter skall utgöras av vissa grundläggande funktioner såsom skydd mot yttre fiender, en fungerande polis och ett fungerande rättsväsende liksom skola och sjukvård. Dessa tjänster skall komma alla till del och vara offentligt finansierade (yrkande 1).

I motion 2005/06:K313 av Hans Backman (fp) anför motionären att det i Hofors kommun har tagits initiativ till en gemensam organisation för att minska kostnaderna för hantering av spam och datavirus. Motionären föreslår att det bör utredas om det kan inrättas ett nationellt projektcenter i Hofors för skydd mot spam och datavirus i offentlig verksamhet.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Regeringsformen skiljer mellan två typer av offentliga organ, beslutande politiska församlingar och myndigheter. Myndigheterna lyder antingen under riksdagen eller under regeringen. I 11 kap. 6 § regeringsformen anges att Justitiekanslern, Riksåklagaren, de centrala ämbetsverken och länsstyrelserna lyder under regeringen och att annan statlig förvaltningsmyndighet lyder under regeringen, om myndigheten inte enligt regeringsformen eller annan lag är myndighet under riksdagen.

Statskontoret

Rapport om myndigheternas ledningsformer

Regeringen gav i juli 2003 Statskontoret i uppdrag att kartlägga och analysera ledningsformer och organisation vid statliga myndigheter. Statskontoret lämnade i mars 2004 rapporten *Myndigheternas ledning och organisation – Kartläggning och analys av Myndighetssverige (2004:9)*.

I rapporten presenterades en kartläggning av 234 statliga myndigheter. Kartläggningen visar bl.a. att många myndigheter är små; en fjärdedel av myndigheterna har högst 30 årsarbetskrafter. Statskontoret ifrågasatte värdet av att bilda många små myndigheter. Dessa tenderar, menade Statskontoret, att ha höga administrationskostnader och är mer sårbara än större myndigheter. Samtidigt med att många små myndigheter har bildats har förändringsarbetet inom flera områden också koncentrerats till färre och större myndigheter. Inom vissa myndigheter har verksamheten koncentrerats ytterligare genom att de regionala myndigheterna har slagits samman med den centrala myndigheten.

Andra uppdrag till Statskontoret

Regeringen har i regleringsbrevet för år 2005 gett Statskontoret i uppdrag att i en särskild rapport ge regeringen en samlad redovisning av utvecklingen inom statsförvaltningen, främst beträffande antalet myndigheter och den statliga sysselsättningen på central, regional och lokal nivå. I uppdraget ingick att lämna förslag till hur utvecklingen långsiktigt skall följas och redovisas. Statskontoret har lämnat rapporten Statsförvaltningens utveckling 1990-2005 (2005:32) till regeringen. Statskontoret har räknat antalet myndigheter som det antingen finns en instruktion för eller som är reglerad i en särskild lag. Dessa uppgick den 31 maj 2005 till 552 stycken. Sedan år 1990 har sysselsättningen i statsförvaltningen minskat. Huvuddelen av minskningen beror på den omfattande bolagiseringen som skedde under 1990-talet. Sysselsättningen har dock under den senaste tiden ökat något. När det gäller antalet myndigheter har de minskat kontinuerligt under hela perioden. I rapporten föreslår Statskontoret att samtliga myndigheter samlas i en databas hos Statistiska centralbyråns (SCB) företagsdatabas och att varje myndighet åsätts ett organisationsnummer.

Statskontoret har nyligen överlämnat rapporten till regeringen och den är under beredning i Regeringskansliet.

Ansvarskommittén

Regeringen beslutade i januari 2003 att tillkalla en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över strukturen och uppgiftsfördelningen inom samhällsorganisationen (dir. 2003:10). Kommittén överlämnade i december 2003 delbetänkandet Utvecklingskraft för hållbar välfärd (SOU 2003:123). I delbetänkandet redovisas bl.a. förslag till inriktning på det fortsatta utredningsarbetet. Dessa förslag tillsammans med de synpunkter på delbetänkandet som inkommit samt kommitténs ursprungliga direktiv har utgjort utgångspunkt för regeringens beslut om den fortsatta inriktningen.

Regeringen beslutade i juni 2004 om tilläggsdirektiv för kommittén (dir. 2004:93). Av dessa framgår vilka huvudområden det fortsatta arbetet skall avse:

- Det samlade kommunala uppdraget; vilka uppgifter den kommunala nivån skall ansvara för.

- Hälso- och sjukvård; struktur- och uppgiftsfördelning mellan staten, landstingen och kommunerna.

- Regional utveckling och regional samhällsorganisation; fördelning av uppgifter mellan staten och den kommunala nivå.

- Den statliga styrningen av samhällsorganisationen; både relationen mellan regeringen och de statliga myndigheterna och mellan staten och den kommunala nivån.

Kommittén skall redovisa resultaten av sitt arbete senast den 28 februari 2007.

Tidigare behandling av myndighetsstrukturen

I betänkande 2004/05:KU14 behandlade utskottet frågan om myndighetsstrukturen och antalet myndigheter. Utskottet konstaterade att regeringen vidtagit åtgärder för att få till stånd en samlad redovisning av utvecklingen på området. Utskottet såg positivt på detta eftersom det skulle utgöra ett viktigt underlag för en diskussion om myndighetsstrukturen. Utskottet konstaterade även att Ansvarskommittén har till uppgift att se över den nuvarande samhällsorganisationen, och i det ingår även att överväga hur samordningen av statliga myndigheters verksamhet på central nivå kan förbättras, t.ex. genom organisatorisk samordning eller sammanläggning. Enligt utskottets mening borde detta arbete inte föregripas. Utskottet avstyrkte motionerna.

Spam

Verket för förvaltningsutveckling, Verva, har tagit över flera uppgifter från Statskontoret, bl.a. inom området Juridik och IT. Verva ger vägledning för hur myndigheterna skall hantera olika frågor, bl.a. hantering av spam. På Vervas hemsida, www.verva.se, finns publikationen Myndigheternas spamhantering – En vägledning kring rättsliga frågor (Statskontorets publikationsserie 2005:5).

Tidigare behandling av IT i förvaltningen

I betänkande 2004/05:KU14 behandlade utskottet motioner om bl.a. spamhantering. Utskottet konstaterade att det vid flera tillfällen tidigare behandlat motioner om IT i förvaltningen, senast våren 2004 i betänkande 2003/04:KU11, och avstyrkte motionerna.

Utskottets ställningstagande

När det gäller antalet myndigheter och deras uppgifter vidhåller utskottet vad som tidigare anförts. Motionerna 2005/06:K451 yrkande 5 och 2005/06:N309 yrkande 1 avstyrks.

Med hänsyn till att det finns en myndighet (Verket för förvaltningsutveckling, Verva) som har till uppgift att ge vägledning om spamhantering för myndigheter och utskottet vid flera tillfällen tidigare behandlat frågan om spamhantering avstyrker utskottet motion 2005/06:K313.

Olaglig användning av datorprogram i statlig verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion om ”nolltolerans” mot myndigheters piratkopiering av programvaror samt krav på att myndigheterna för register över sina programvarulicenser.

Jämför särskilt yttrande (mp).

Motionen

I motion 2005/06:K304 av Tobias Billström (m) anför motionären att statliga myndigheter bör föregå med gott exempel varför det bör finnas en ”nolltolerans” mot piratkopiering av programvara inom statliga myndigheter (yrkande 1) samt att myndigheterna skall åläggas att föra ett register över licenser för applikationer, vilket lätt kan revideras av t.ex. Statskontoret eller Riksrevisionen (yrkande 2).

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Datorprogram åtnjuter upphovsrättsligt skydd på samma sätt som litterära verk enligt 1 kap. 1 § första stycket 2 lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. För utnyttjande av programmet tecknar användaren ett avtal, en licens, för användningen.

Statskontoret

Regeringen gav den 9 december 1999 Statskontoret i uppdrag att göra en kartläggning av hur de statliga myndigheterna hanterar sina programlicenser. Statskontoret har presenterat resultatet av kartläggningen i sin rapport Statliga myndigheters rutiner för hantering av programvarulicenser (2000:11).

Enligt rapporten förekommer det olika typer av standardprogramvaror hos myndigheterna. Program för ekonomisystem och diarieföring är exempel på produkter med användning som begränsas till viss funktion eller visst användningsområde. Dessa program köps vanligen direkt av tillverkare och är ofta svensktillverkade. Det normala är att tillverkaren installe-

rar programvaran hos myndigheten. Andra typer av programvaror har mer karaktär av volymprodukter, dvs. de kan förekomma på alla arbetsplatser i hela organisationen. Det gäller kontorsstöd, dvs. ordbehandling, kalkylering, e-post, operativ- och nätoperativsystem, antivirus, terminalemulering m.m. Det kan även vara produkter med smalare användningsområden. I allmänhet är det fråga om produkter som säljs via återförsäljare. Myndigheterna sköter som regel själv installationen. Ofta är tillverkarna stora utländska företag. Statskontorets undersökning har i första hand inriktats på att undersöka hanteringen av denna typ av programvaror. Anskaffningen sker ofta genom storkundsavtal, vilket innebär att det finns en direkt avtalsrelation mellan kund och tillverkare, vanligen kallad rättighetsägare. Själva inköpet sker dock genom återförsäljare. Vissa rättighetsägare utfärdar särskilda handlingar, licensbevis, som garanti för att kunden skall veta att man har en legal produkt. Storkundsavtalen omfattar ofta särskilda krav på kunden i form av registerföring av licenser och krav från rättighetsägaren att kunna göra kontroller m.m. Många myndigheter inom statsförvaltningen är enligt Statskontorets undersökning väl förtrogna med dessa krav.

Programvaror kan anskaffas direkt från återförsäljaren utan storkundsavtal. Det är då fråga om små volymer. I det paket kunden får, finns medier, eventuell dokumentation och någon form av bevis för nyttjanderätten. Statskontoret har inte undersökt stordatormiljöerna, eftersom dessa i allmänhet är omgärdade med ett särskilt skydd.

Statskontoret har i kartläggningen kommit fram till att de statliga myndigheterna lägger ned ett omfattande arbete på att hantera sina programvarulicenser korrekt. Sammanställningen av en enkät som Statskontoret genomfört visar att rutinerna för licenshantering hos myndigheterna är goda.

Utskottets ställningstagande

Utskottet utgår från att myndigheterna i sin hantering av programvarulicenser vinnlägger sig om att föregå med gott exempel och inte ägnar sig åt olaglig verksamhet. Av den utredning som Statskontoret företagit på uppdrag av regeringen framgår att de undersökta myndigheterna har god kunskap om vad som krävs vid hantering av programvarulicenser m.m. samt att rutinerna för hantering av licenser hos myndigheterna är goda. Utskottet avstyrker motion 2005/06:K304 yrkandena 1 och 2.

Utredningsväsendet och beredning i Regeringskansliet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om utredningsväsendets oberoende ställning, inhämtande av barns och ungdomars synpunkter i statliga utredningar samt inrättande av organ för lekmannaperspektiv på författningarna.

Jämför reservationerna 5 (fp) och 6 (mp).

Motionerna

I motion 2005/06:K451 av Tobias Krantz m.fl. (fp) anför motionärerna att det finns skäl att analysera och utreda hur det svenska utredningsväsendets oberoende ställning kan stärkas och säkras för framtiden. Motionärerna menar bl.a. att den socialdemokratiska dominansen bland kommittéordförandena riskerar att öka den politiska styrningen och göra utredningsresultaten vinklade. Viktiga samhällsfrågor riskerar att inte få den allsidiga belysning och genomträngande objektiva prövning som den förtjänar. Ytterst leder detta enligt motionärerna till att kvaliteten i det politiska beslutsfattandet blir låg (yrkande 7).

I motion 2005/06:K434 av Monica Green (s) anför motionären att alla direktiv till statliga utredningar som rör barns och ungdomars liv bör säkerställa att barnens egna åsikter hämtas in genom direkta kontakter och att deras synpunkter beaktas.

I motion 2005/06:K296 av Gustav Fridolin (mp) anför motionären att det vid sidan av Lagrådet bör inrättas ett organ som granskar lagarna från ett lekmannaperspektiv. Detta organ skulle tillsättas t.ex. med personer från det ideella samhällslivet och skulle ha till uppgift att studera tillgängligheten i den svenska lagstiftningen. Synpunkter från ett sådant organ skulle kunna leda till att lag som stiftas blir tydligare och mer lättförståelig och att allmänhetens förtroende för rättssamhället stärks genom att förståelsen för vad lagarna innebär ökar.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Utnämningar

Enligt 11 kap. 9 § regeringsformen tillsätts tjänst vid en domstol eller vid en förvaltningsmyndighet som lyder under regeringen av regeringen eller av en myndighet som regeringen bestämmer. Vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.

Enligt förarbetena (prop. 1973:90 s. 405 f.) är bestämmelsen ett uttryck för principen att statliga tjänster skall tillsättas efter objektiva grunder utan hänsynstagande till ovidkommande omständigheter. Med förtjänst avses närmast den vana som förvärvats genom föregående tjänstgöring. Med skicklighet brukar förstås lämpligheten för befattningen, ådagalagd genom teoretisk och praktisk utbildning samt den dittillsvarande verksamhetens art.

Att vara kommittéordförande innebär dock inte att man innehar en statlig anställning, utan ordförandeskapet utgör snarare ett uppdrag.

Kommittéväsendet

Regeringen styr riket enligt 1 kap. 6 § regeringsformen. Den är ansvarig inför riksdagen. I detta ligger att regeringen leder den offentliga verksamheten, planerar för utvecklingen och tar de initiativ som kan behövas. Som ett led i denna verksamhet lägger regeringen fram förslag till riksdagsbeslut. Av 11 kap. 6 § följer att de statliga förvaltningsmyndigheterna i regel lyder under regeringen. En kommitté som utsetts av regeringen lyder under regeringen. För kommittéerna gäller kommittéförordningen (1998:1474). Förutom de konsekvensbeskrivningar som enligt 14 och 15 §§ skall göras av kommittén, får regeringen enligt 16 § närmare i utredningsuppdraget ange vilka konsekvensbeskrivningar som skall finnas i ett betänkande.

Enligt 7 kap. 2 § regeringsformen skall vid beredning av regeringsärenden behövliga upplysningar inhämtas från berörda myndigheter. I den omfattning som behövs skall tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig.

Kommittéväsendet berörs inte särskilt i regeringsformen. Skälet till detta är att kommittéväsendet normalt sett är ett led i beredningen av regeringsärendena, och hur den skall gå till är en angelägenhet för regeringen. I förarbetena till regeringsformen (prop. 1973:90) anförde således departementschefen att det förhållandet att regeringen är slutligt ansvarig för förslag som läggs fram för riksdagen bör föra med sig att det ytterst får ankomma på regeringen att avgöra hur utredningsarbetet bör bedrivas. Med detta får det anses ligga på regeringen att avgöra sådana frågor som om utredningen skall ske genom en särskild kommitté eller anförtros en annan från departementen fristående utredningsman och att ange riktlinjer efter vilka arbetet skall bedrivas (s. 288).

I den s.k. Kommittéhandboken (Ds 2000:1), som ges ut av Statsrådsberedningen, beskrivs en kommitté som en myndighet som har bildats tillfälligt för att skaffa underlag för ett politiskt ställningstagande. Kommittéerna arbetar normalt ganska självständigt inom ramen för sina direktiv. Det är emellertid enligt Kommittéhandboken angeläget att kommittén och Regeringskansliet – genom det departement som kommittén är knuten till – håller så god kontakt med varandra att man säkerställer att utredningsarbetet bedrivs i enlighet med regeringens intentioner (s. 9 f.).

Lagrådet

Som ovan nämnts under rubriken Kommittéväsendet skall enligt 7 kap. 2 § regeringsformen vid beredning av regeringsärenden behövliga upplysningar inhämtas från berörda myndigheter. I den omfattning som behövs skall tillfälle lämnas sammanslutningar och enskilda att yttra sig.

Någon närmare reglering om vilka instanser regeringen har att hämta in upplysningar från är inte reglerat, förutom när det gäller Lagrådet. Enligt 8 kap. 18 § regeringsformen skall det finnas ett lagråd för att avge yttrande över lagförslag. I Lagrådet ingår domare eller, vid behov, förutvarande domare i Högsta domstolen och Regeringsrätten. Enligt regeringsformens bestämmelser bör lagförslag som behandlar vissa ämnen granskas av Lagrådet. Föreslår regeringen riksdagen att stifta lag i något av dessa ämnen och har Lagrådets yttrande dessförinnan inte inhämtats, skall regeringen samtidigt för riksdagen redovisa skälen härtill. Något oavvisligt krav på att Lagrådet skall höras ställs emellertid inte i regeringsformen. Att Lagrådet inte har hörts över ett lagförslag utgör aldrig hinder mot lagens tillämpning.

Lagrådets granskning skall avse

1. hur förslaget förhåller sig till grundlagarna och rättsordningen i övrigt,
2. hur förslagets föreskrifter förhåller sig till varandra,
3. hur förslaget förhåller sig till rättssäkerhets krav,
4. om förslaget är så utformat att lagen kan antas tillgodose angivna syften,
5. vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen.

Regelförenkling

Regeringen presenterar i en skrivelse till riksdagen årligen hur arbetet med regelförenkling bedrivs bl.a. inom Regeringskansliet, senast i skrivelse 2004/05:75.

Enligt skrivelsen arbetar Regeringskansliet sedan lång tid tillbaka kontinuerligt med frågor om enhetlighet och hög kvalitet i lagstiftningen. Huvudsakligen sker arbetet genom Justitiedepartementets granskning av textutkast till regeringens beslut. Texter som granskas är lagrådsremisser, propositioner, skrivelser till riksdagen, förordningar, kommittédirektiv och lagar inför kungörande i Svensk författningssamling, SFS. Varken trycklov, överlämnande till Lagrådet eller offentliggörande på annat sätt får ske innan granskningen ägt rum. Granskningen av texterna inriktas på konstitutionella frågor, andra centrala rättsliga frågor, författningstekniska frågor samt språkliga frågor. I konstitutionellt hänseende skall de granskade texterna uppfylla regeringsformens krav på remissbehandling och lagrådsgranskning. Bemyndiganden för regeringen, kommunerna och myndigheterna skall vara korrekt utformade, och myndighetsutövning får inte överlämnas till enskilda organ utan lagstöd.

Andra centrala rättsliga frågor som granskas är om förslagen leder till några betänkliga retroaktiva verkningar från rättssäkerhetssynpunkt och vilka konsekvenser som ett förslag får för tillämpningen av förvaltningslagens (1986:223) grundläggande regler.

Författningstekniken granskas så att den är genomtänkt, klar och enhetlig. Detta gäller särskilt vid genomförandet av EG-rätten i Sverige. I språkligt hänseende lämnas förslag till ett överskådligt och effektivt presentationssätt. Förslag lämnas även på rubriker, meningsbyggnad, lämplig terminologi och ett enhetligt skrivsätt. De granskade texterna skall hålla hög allmän kvalitet och vara begripliga. Målet är att språket i författningarna skall vara klart och enkelt.

Arbetet med granskningen beskrivs i stora drag i Statsrådsberedningens (SB) PM 1996:6 Hur granskningsenheten granskar delningar. Vid granskningen används SB:s PM 1995:2 Att styra genom regler? Checklista för regelgivare. Detaljerade riktlinjer för den formella utformningen av författningar finns i Gröna boken (Ds 1998:66). Språkexperternas granskningsarbete beskrivs översiktligt i SB:s PM 1994:2. Som stöd för den språkliga granskningen av författningar används bl.a. SB:s PM 1994:4 Några riktlinjer för författningsspråket. Samtliga PM finns intagna i SB:s riktlinjer (Ds 1998:52).

Regeringskansliet anordnar regelbundet särskilda utbildningar för sin personal i propositions- och författningsskrivning.

Tidigare behandling

Utnämningmakten

Under våren 2004 behandlade konstitutionsutskottet motionsyrkanden om att öka öppenheten vid tillsättningar av högre statliga tjänster (bet. 2003/04: KU11). Utskottet avstyrkte motionsyrkandena. Reservation avgavs av de ledamöter som företrädde m, fp, kd, c och mp. I reservationen föreslogs att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att regeringen bör utreda frågan om tillsättning av högre statliga tjänster och återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som ökar öppenheten vid tjänstetillsättningar. Kamraren biföll reservationen (rskr. 2003/04:173).

I juli 2004 beslutade regeringen om direktiv till Kommittén om en samlad översyn av RF (dir. 2004:96). I kommitténs uppdrag ingår att se över möjligheten att öka öppenheten vid tillsättningar av högre statliga tjänster.

Regeringens utövande av utnämningmakten har varit föremål för konstitutionsutskottets granskning vid flera tillfällen, senast våren 2004 (2003/04: KU20). Utskottet vidhöll då sin tidigare bedömning avseende politisk bakgrund vid tillsättning av högre statliga tjänster. Enligt denna bedömning skall den omständigheten att en person har en politisk bakgrund inte vara diskvalificerande vid tillsättningen, så länge endast sakliga grunder som förtjänst och skicklighet tillämpas vid tillsättningen. Politisk erfarenhet kan tvärtom ibland vara värdefull för den som skall leda en offentlig verksam-

het. Vidare anförde utskottet att den undersökning av utnämningarna som utskottet genomfört i samband med granskningen hösten 2003 (bet. 2003/04:KU10) inte visat någon tendens till politisk överkantring. Vad som framkommit i vårens granskning gav, enligt utskottet, inte grund för någon annan bedömning än att regeringen hade utövat utnämningssmakten i enlighet med gällande bestämmelser. I en reservation anförde representanter i utskottet för m, fp, kd, c och mp kritik mot regeringens utövande av utnämningssmakten. Kammaren biföll reservationen (rskr. 2003/04:246).

Under våren 2005 granskade konstitutionsutskottet, med anledning av en anmälan, statsminister Göran Persson för regeringens sätt att utöva utnämningssmakten i fråga om tillsättningar av ordförande för statliga kommittéer. Anmälaren hänvisade till ovan nämnda reservation, vilken kritiserade regeringens utnämningsspolitik för att vara sådan att misstanke kan uppstå om att vid tillsättningar avseende inte enbart – såsom grundlagen föreskriver – fästs vid sakliga grunder. Utskottet uttalade, med hänvisning till ett tidigare uttalande, att det får anses ankomma på regeringen att avgöra hur de utredningar bör bedrivas som anses behövliga som underlag till regeringens förslag. Om kommittéväsendet skall vara av grundläggande betydelse är vidare även krav på hög kvalitet och integritet viktiga utgångspunkter för regeringens bedömning vid val av utredningsform och uppdragets utformning. Utskottet ansåg vidare bl.a. att utseende av ordförande och ledamöter är en metod för regeringen att påverka hur och med vilken inriktning kommittéer bedriver sitt arbete. Även om det inte här är fråga om statliga tjänster, utan om statliga uppdrag, bör utseendet ske på sakliga grunder, och politisk erfarenhet får anses vara en saklig grund bland flera andra när det i utredningsuppdraget ingår att till regeringen lägga fram förslag som innebär sådana avvägningar mellan olika intressen där politiska värderingar spelar en viktig roll (2004/05:KU20 s. 134).

FN:s barnkonvention

Den av riksdagen antagna nationella strategin för att förverkliga FN:s barnkonvention om barnets rättigheter i Sverige (prop. 1997/98:182 bet. 1998/99:SoU6, rskr. 1998/99:171) innehåller bl.a. uttalanden om att konventionen skall vara ett aktivt instrument och genomsyra allt beslutsfattande i Regeringskansliet som rör barn, att barnkonsekvensanalyser skall göras vid statliga beslut som rör barn och att kommuner och landsting bör inrätta system för att kunna följa hur barnets bästa förverkligas i det kommunala arbetet. En vidareutveckling av strategin har presenterats i regeringens skrivelse 2003/04:47 Utveckling av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter. Enligt den utvecklade strategin avser regeringen att följa upp hur arbetet med barnkonsekvensanalyser fortskrider inom olika myndighetssektorer och utifrån dessa överväga vilka åtgärder som kan behövas för att förbättra såväl mål- och resultatstyrningen som stödet till myndigheterna.

Med anledning av Riksrevisionens styrelses framställning angående arbetet med att förverkliga FN:s barnkonvention i Sverige (framst. 2004/05:RRS19) och tre motionsyrkanden (m och v), har Socialutskottet föreslagit ett tillkännagivande till regeringen av innebörd att regeringen skall dels återkomma till riksdagen med förslag till mer precisa mål knutna till strategin för förverkligande av barnkonventionen, dels förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin. Riksdagen biföll utskottets förslag (2005/06:SoU5, rskr. 2005/06:136137).

Utskottets ställningstagande

När det gäller hur regeringen utser kommittéordförande konstaterar utskottet att Grundlagsutredningen har fått i uppdrag att utreda frågor om utnämningar av högre tjänster. Utskottet avstyrker motion 2005/06:K451 yrkande 7.

När det gäller inhämtande av uppgifter under regeringens beredning av ärenden konstaterar utskottet att regeringen i sina nationella strategier för att förverkliga FN:s barnkonvention om barnets rättigheter i Sverige uttalat att barnkonsekvensanalyser skall göras vid statliga beslut som rör barn, senast i skrivelse 2003/04:47. Utskottet konstaterar vidare att riksdagen har gett regeringen till känna att den skall dels återkomma till riksdagen med förslag till mer precisa mål knutna till strategin för förverkligande av barnkonventionen, dels förbättra sin redovisning av utfallet i förhållande till strategin. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motion 2005/06:K434.

När det slutligen gäller inrättande av ett organ som granskar lagarna från ett lekmanperspektiv anser utskottet att det arbete med kvalitetssäkring av lagarna både språkligt och till sitt innehåll som jämte Lagrådets granskning utförs inom Regeringskansliet är tillräckligt. Utskottet avstyrker motion 2005/06:K296.

Demokratisk insyn i EU:s arbetsgrupper

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till pågående behandling i riksdagen att riksdagen avslår en motion om insyn i regeringens beredning av frågor som tas upp i arbetsgrupper inom den europeiska unionen.

Motionen

I motion 2005/06:K336 av Hans Stenberg och Kerstin Kristiansson Karlstedt (s) anför motionärerna att de folkvalda inte har någon insyn i vilka frågor som bereds och vilka ståndpunkter som Sverige framför i de

olika arbetsgrupperna i europeiska unionen. Motionärerna föreslår som exempel att alla arbetsgrupper årligen rapporterar sitt arbete till berört utskott i riksdagen.

Bakgrund

Gällande bestämmelser

Enligt 10 kap. 1 § regeringsformen ingås överenskommelse med annan stat eller med mellanfolklig organisation av regeringen.

I 10 kap. 2 § första stycket RF föreskrivs att regeringen inte får ingå bindande internationell överenskommelse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen förutsätter att lag ändras eller upphävs eller att ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ämne i vilket riksdagen skall besluta. Vidare sägs i andra stycket att om det i fall som avses i första stycket är föreskrivet särskild ordning för det riksdagsbeslut som förutsetts, skall samma ordning iakttas vid godkännande av överenskommelsen.

Enligt tredje stycket får regeringen inte heller i annat fall än som avses i första stycket ingå för riket bindande internationell överenskommelse utan att riksdagen har godkänt denna, om överenskommelsen är av större vikt. Regeringen kan dock underlåta att inhämta riksdagens godkännande av överenskommelsen, om riksdagens intresse kräver det. I sådant fall skall regeringen i stället överlägga med Utrikesnämnden innan överenskommelsen ingås.

Därutöver gäller enligt fjärde stycket att riksdagen kan godkänna sådan överenskommelse som avses i första och tredje styckena och som ingås inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen, även om överenskommelsen inte föreligger i slutligt skick.

Enligt 10 kap. 5 § första stycket RF kan riksdagen inom ramen för samarbete i EU överlåta beslutanderätt som inte rör principerna för statskicket. Sådan överlåtelse förutsätter att fri- och rättighetskyddet inom det samarbetsområde till vilket överlåtelsen sker motsvarar det som ges i denna regeringsform och i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Riksdagen beslutar om sådan överlåtelse genom beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Överlåtelse kan beslutas först efter riksdagens godkännande av överenskommelse enligt 2 §.

Vidare föreskrivs i 10 kap. 6 § första stycket RF att regeringen fortlöpande skall informera riksdagen och samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i EU. Närmare bestämmelser om informations- och samrådsskyldigheten meddelas i riksdagsordningen. För samråd enligt 10 kap. 6 § RF skall riksdagen enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

Tidigare behandling

Våren 2004 behandlade utskottet en motion om att regeringen skulle tillsätta en parlamentarisk utredning för att se över regeringsformen i syfte att stärka riksdagens formella ställning i EU-arbetet (bet. 2003/04:KU9 s. 58). Utskottet avstyrkte motionen bl.a. med hänvisning till att det i Riksdagskommittén bedrevs ett arbete med utgångspunkten att ytterligare tydliggöra riksdagens roll och stärka riksdagens inflytande i EU-arbetet.

Riksdagskommitténs framställning

Riksdagsstyrelsen beslutade den 1 oktober 2003 att ge Riksdagskommittén i uppdrag att kartlägga och analysera konsekvenserna för riksdagen av ett nytt EU-fördrag vad gäller formella regler och sakligt innehåll. Kommittén skall också utvärdera riksdagens beslut från 2001 med anledning av kommitténs förslag om EU-frågornas hantering (2000/01:RS1, 2000/01:KU23). En utgångspunkt för kommitténs arbete skall vara att EU-frågorna så långt är möjligt skall integreras i det sedvanliga riksdagsarbetet och att alla ledamöter skall ha möjlighet att sätta sig in i och följa EU-frågorna. En annan utgångspunkt är att tydliggöra riksdagens roll och stärka riksdagens inflytande i EU-samarbetet. EU-arbetet i riksdagen skall också präglas av öppenhet med goda möjligheter till insyn för medborgarna.

Riksdagsstyrelsen har i framställning 2005/06:RS6 lämnat Riksdagskommitténs förslag till riksdagen för bedömning och beslut. I framställningen föreslås att riksdagen godkänner riktlinjerna för riksdagens arbete med EU-frågorna.

Riksdagskommittén framhåller att riksdagen skall spela en central roll i hanteringen av EU-frågor. Det betonas att det är viktigt att riksdagen kommer in tidigt och att samtliga riksdagsledamöter involveras. Regeringen skall överlägga med utskotten i de frågor rörande arbetet i EU som utskotten bestämmer. Utskotten kan vid dessa överläggningar framföra synpunkter på hur regeringen bör agera. Överläggningarnas resultat bör dokumenteras och kan redovisas i en bilaga till utskottets sammanträdesprotokoll eller i en anteckning i protokollet. Det formella samrådet om regeringens position inför beslut i ministerrådet och givandet av det slutliga förhandlingsmandatet bör enligt Riksdagskommittén som i dag ske i EU-nämnden. Riksdagsstyrelsens framställning till riksdagen avses att behandlas av konstitutionsutskottet under våren 2006.

Utskottets ställningstagande

Riksdagsstyrelsen har överlämnat Riksdagskommitténs förslag till riksdagen för behandling. Riksdagsstyrelsens framställning behandlar frågor om hur riksdagen skall komma in tidigt i EU-arbetet. Mot bakgrund av detta avstyrker utskottet motion 2005/06:K336.

HBT-frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner om tillskapande av en HBT-förordning samt uppdrag för tillsynsmyndigheter att se över myndigheternas genomförande av de förändringar som HBT-relevant lagstiftning inneburit.

Jämför reservation 7 (v, mp).

Motionen

I motion 2005/06:L375 av Lars Ohly m.fl. (v) anför motionärerna att det är av väsentlig betydelse att HBT-perspektivet integreras i all statlig verksamhet. Alla myndigheter bör få i uppdrag att återrapportera resultat och uppnådda mål inom HBT-området till regeringen. För detta ändamål krävs en särskild HBT-förordning som innehåller konkreta och utvärderingsbara mål för att avskaffa diskrimineringen av HBT-personer i statsförvaltningen (yrkande 9). Motionärerna anför vidare att tillsynsmyndigheterna skall få ett särskilt uppdrag att se över myndigheternas genomförande av de förändringar som HBT-relevant lagstiftning inneburit (yrkande 11).

Bakgrund

Tidigare behandling

När det gäller myndigheternas kompetens i frågor som rör homosexuellas, bisexuellas och transpersoners livsvillkor (HBT-frågor) har utskottet flera gånger behandlat motioner som rör detta område, senast våren 2005 (bet. 2004/05:KU14). Utskottet hänvisade där till det då senaste uttalandet (bet. 2003/04:KU11) i vilket utskottet betonade att förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen i sin verksamhet, enligt regeringsformen, skall beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. Myndigheter och deras personal får således inte låta sig påverkas av en önskan att gynna eller missgynna vissa enskilda intressen, och de får inte ta hänsyn till ovidkommande omständigheter. Vidare anförde utskottet att det i regeringsformen finns uttryckliga bestämmelser om att myndigheter skall motverka diskriminering på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etiskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller annan omständighet som gäller den enskilde som person. Myndigheterna har även, enligt förvaltningslagen, en allmän serviceplikt gentemot allmänheten. Myndigheterna skall hjälpa enskilda att ta till vara sin rätt i förvaltningsärenden, och de har ett ansvar för att se till att ärenden blir tillräckligt utredda.

Utskottet ansåg dock att det trots dessa grundläggande bestämmelser ibland kunde finnas skäl att vidta vissa riktade åtgärder avseende myndigheters kontakt med och sätt att behandla olika grupper i befolkningen. För att personal vid olika myndigheter skall handlägga ärenden på ett sätt som svarar mot de grundläggande bestämmelserna kan kompetenshöjande insatser vara nödvändiga. Utskottet konstaterade att regeringen hade tagit initiativ eller avsåg att ta initiativ som riktar sig mot olika delar av den offentliga förvaltningen. Enligt utskottets mening fanns det tills vidare därför inget behov av ett uttalande från riksdagen för att fästa regeringens uppmärksamhet på behovet av åtgärder. Motionerna avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat HBT-frågor ingående tidigare, senast våren 2005 i betänkande 2004/05:KU14 och dessförinnan under våren 2004 (bet. 2003/04:KU11). Utskottet avstyrker motionen 2005/06:L375 yrkandena 9 och 11.

Översyn av författningarna

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår med hänvisning till pågående utredningsarbete samt till löpande arbete inom Regeringskansliet att riksdagen avslår motioner om översyn av lagstiftning som inte stämmer överens med regeringsformen, vissa grundlagsändringar samt finsk-svenska gränsälvscommissionens kompetensområde. Utskottet föreslår även att en motion om tidsgräns för översyn av författningar som diskriminerar HBT-personer samt stadfästande av icke-diskrimineringsprincipen i regeringsformen avslås.

Jämför reservation 8 (fp, c, mp).

Motionerna

I motion 2005/06:K284 av Lennart Fremling (fp) och Karin Svensson Smith (-) anför motionärerna att flertalet författningar som gällde då regeringsformen trädde i kraft har setts över och anpassats när det gäller både terminologi och tänkesätt. Det finns dock skäl att se över om det finns författningar som behöver modifieras. Samtidigt behöver man utvärdera om gällande principer är praktiskt rimliga eller behöver modifieras på något sätt. Det kan t.ex. inte vara rimligt att vi har kvar lagar som strider mot grundlagen flera decennier efter att regeringsformen har trätt i kraft (yrkande 1).

Vidare anför motionärerna att gamla bestämmelser har behållits trots att de i något avseende strider mot moderna principer. Vissa avgifter som kommunen har rätt att ta ut skulle med modern terminologi sannolikt anses

som skatter. Det är dock orimligt att belasta riksdagen med sådana mängder beslut som med mycket bättre precision kan fattas på lokal nivå. Det behöver utredas vilka modifieringar som behövs för att göra det möjligt för kommunerna att fatta beslut om ekonomiska styrmedel, t.ex. parkeringsavgifter (yrkande 2).

I motion 2005/06:K272 av Mia Franzén (fp) anför motionären att helhetsperspektivet ofta går förlorat i dagens lagstiftningsarbete. Många författningar är inte samordnade, de kolliderar med varandra och säger emot varandra. Hela den samlade, nu rådande författningssamlingen bör ses över i syfte att minska antalet lagar och regler och göra den mer överskådlig och tydlig.

I motion 2005/06:L341 av Kenneth Johansson m.fl. (c) anför motionärerna att det behövs en slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning i syfte att Sverige den 1 januari 2008 inte skall ha några lagar och förordningar som innebär diskriminerande åtskillnad mellan heterosexuella och homosexuella samt stadfästa icke-diskrimineringsprincipen i grundlagen (yrkande 6).

I motion 2005/06:K457 av Lennart Klockare och Kristina Zakrisson (s) anser motionärerna att gränsälvskommissionens kompetensområde skall bevaras så som det är i dag. Kommissionens beslut bör dock kunna överklagas.

Bakgrund

Regelförenkling

År 1984 lade regeringen fram en proposition om förenkling av myndigheternas föreskrifter, anvisningar och råd (prop. 1983/84:119). I och med propositionen inleddes arbetet för att få fram enklare och klarare regler inom den offentliga sektorn samt att få en överblick över det statliga regelbeståndet. Arbetet innebar bl.a. att föråldrade regler skulle rensas ut, att krångliga regler skulle saneras och att nya regler skulle utformas på ett lättförståeligt sätt.

Bakgrunden till propositionen var enligt regeringen en ökad kritik mot den omfattande regelgivningen i samhället. Utvecklingen mot ramlagstiftning hade medfört att detaljregleringen hamnade utanför lagstiftarens direkta kontroll, och kritik riktades särskilt mot de regler som beslutades av myndigheter under regeringen. Mängden regler medförde vidare att regelbeståndet blev svåröverskådligt. Dessutom fanns oklarheter i den terminologi som användes, något som resulterade i svårigheter att veta om en lag var bindande eller att betrakta som ett råd.

Strävan efter förenklingar skulle omfatta alla nivåer i regelgivningen. Framför allt åsyftade åtgärdsförslagen regler av extern karaktär som riktar sig till allmänheten, till andra myndigheter, kommuner eller landsting.

Effekterna av regelförenklingsarbetet skulle bli färre regler, större rätts-säkerhet, effektivare administration och ett mera medborgarvänligt samhälle.

Under beredningen av ärendet uttalade riksdagen att regeringen i någon form skulle redovisa resultatet av arbetet med regelförenklingen. Så har också skett en gång om året med början år 1985.

Huvudsakligen sker Regeringskansliets arbete med regelförenkling genom Justitiedepartementets granskning av regeringsbeslut. Innan granskning av ett textutkast har skett får varken tryckning, överlämnande till Lagrådet eller andra offentliggöranden ske. Granskningen inriktas på konstitutionella frågor, andra centrala rättsliga frågor, författningstekniska frågor samt språklig utformning. Granskningsarbetet beskrivs i en rad promemorior framställda av Statsrådsberedningen.

Skatt eller avgift

Enligt 1 kap. 4 § regeringsformen beslutar riksdagen om skatt till staten och bestämmer hur statens medel skall användas. Beslut om skatt fattas alltså i lags form, medan avgifter i vissa fall kan beslutas genom lag, i andra fall av regeringen genom förordning. Delegation kan också förekomma.

Som avgifter betraktar man statsrättsligt i första hand en penningprestation för vilken det allmänna lämnar ett specificerat vederlag. Alla andra penningprestationer som det allmänna utkräver – bortsett från böter och andra straffrättsliga bördor – är statsrättsligt sett skatter (Holmberg och Stjernquist i Vår författning, åttonde upplagan, s. 160). Hur penningprestationen benämns är inte avgörande. Vissa benämns avgifter trots att det rör sig om skatter.

Övergångsbestämmelser till nuvarande regeringsform

Vid tillkomsten av den nuvarande regeringsformen 1974 infördes övergångsbestämmelser av vilka det framgår bl.a. att äldre författning eller föreskrift äger fortsatt giltighet utan hinder av att den inte har tillkommit i den ordning som skulle ha iakttagits vid tillämpning av den nya regeringsformen. Bemyndigande, som har beslutats av Konungen och riksdagen gemensamt eller av riksdagen ensam, får utnyttjas även efter ikraftträdandet av den nya regeringsformen till dess riksdagen bestämmer annorlunda. När det gäller kommunens rätt att ta ut parkeringsavgift anses att den lagstiftningen, som alltså fanns vid tillkomsten av 1974 års regeringsform, vilar på sjätte punkten i övergångsbestämmelserna till regeringsformen (jfr t.ex. prop. 2003/04:145, Trängselskatt).

Kommunens rätt att ta ut parkeringsavgift

Enligt 1 § lagen (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m. får kommunen ta ut ersättning för användningen i fråga om sådan offentlig plats som står under kommunens

förvaltning. Rätt att ta ut ersättning föreligger också i fråga om användning som avser salutorg eller liknande plats som kommunen har upplåtit till allmän försäljningsplats.

Ersättningen utgår i form av en avgift med belopp som kan anses skäligt med hänsyn till ändamålet med upplåtelsen, nyttjarens fördel av denna, kommunens kostnader med anledning av upplåtelsen och övriga omständigheter. Grunderna för beräkning av avgiften beslutas av kommunfullmäktige.

I den omfattning som behövs för att ordna trafiken får en kommun enligt 2 § ta ut ersättning i form av en avgift för rätten att parkera på sådana offentliga platser som står under kommunens förvaltning och som kommunen har upplåtit för parkering.

Grundlagsutredningen

Den 1 juli 2004 beslutade regeringen att tillsätta en utredning för en samlad översyn av regeringsformen (dir. 2004:96). Kommitténs arbete skall framför allt koncentreras och inriktas på att stärka och fördjupa den svenska folkstyrelsen, att öka medborgarnas förtroende för demokratins funktionssätt och att höja valdeltagandet. Kommittén bör enligt regeringen ges vida ramar för sitt arbete. Den bör i princip vara oförhindrad att ta upp alla frågor som kan anses falla inom ramen för de frågeställningar som kommittén har i uppdrag att se över. Det är dock inte fråga om att genomföra någon total författningsreform. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2008.

Enligt inhämtade uppgifter har Grundlagsutredningen bl.a. tagit upp frågor om förhållandet mellan skatt och avgift och konstitutionella aspekter på t.ex. miljöstyrande avgifter (trängselskatt).

Utredning om parkeringsavgifter

Regeringen beslutade den 16 december 2004 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en bred översyn av bestämmelserna inom parkeringsområdet och utarbeta förslag till den reglering som bedöms nödvändig (dir. 2004:174 tilläggsdir. 2005:134). Huvudsyftet är att förenkla, modernisera och effektivisera regelverket. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 december 2006. Enligt inhämtade uppgifter kan förhållandet mellan skatt och avgift vara en aktuell frågeställning även för denna utredning.

Svensk-finska gränsälvskommissionen

Den 16 september 1971 ingick Sverige och Finland en gränsälvsöverenskommelse att tillämpas fr.o.m. den 1 januari 1972. Överenskommelsen finns i kungörelsen (1971:1016) om tillämpning av stadgan för finsk-svenska gränsälvsöverenskommelsen.

Överenskommelsen har enligt inhämtade uppgifter från Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet förhandlats om. Ytterligare beredning av överenskommelsen pågår inom Regeringskansliet.

Tidigare behandling av regelförenkling

Utskottet har vid flera tillfällen behandlat motioner om regelförenkling, senast våren 2005 (bet. 2004/05:KU14). Utskottet konstaterade därvid att det tidigare avstyrkt motioner om regelförenkling med hänvisning till att det pågår ett omfattande löpande arbete inom Regeringskansliet samt till den ordning som gäller för beredning av kommittédirektiv och kommittéers arbete med konsekvensanalyser. Mot samma bakgrund avstyrkte utskottet de behandlade motionerna.

I den årliga granskningen av statsrådets tjänsteutövning och regeringsändenas handläggning hösten 2005 (bet. 2005/06:KU10) har utskottet gjort en genomgång av det arbete som pågår bl.a. i Regeringskansliet med att få fram enklare och klarare regler inom den offentliga sektorn och att få en bättre överblick över det statliga regelbeståndet. Utskottet konstaterade bl.a. att ansvaret för att de statliga regler som de enskilda har att följa uppfyller kraven på enkelhet, klarhet och överblickbarhet i hög grad vilar på regeringen. Utskottet ansåg också att det yttersta konstitutionella ansvaret likväl vilar hos riksdagen och att riksdagen är oförhindrad att fatta beslut om föreskrifter också i sådana ämnen som regeringen är behövrig att reglera.

Utskottets ställningstagande

När det först gäller grundlagsfrågor konstaterar utskottet att det pågår en grundlagsutredning som har ett brett mandat. Just parkeringsfrågor övervägs i Parkeringsutredningen. I avvaktan på resultatet av utredningarna avstyrker utskottet motion 2005/06:K284 yrkande 2.

Förutom att det pågår en utredning om grundlagen, utförs det inom Regeringskansliet ett löpande arbete om regelförenkling avseende alla författningar. Utskottet behandlade senast våren 2005 frågor om regelförenkling och avstyrkte då motioner om regelförenkling med hänvisning till detta arbete. Utskottet vidhåller sitt ställningstagande och avstyrker motionerna 2005/06:K284 yrkande 1 och 2005/06:K272.

När det gäller HBT-frågor har utskottet behandlat HBT-frågor ingående tidigare, såsom framhållits ovan under rubriken HBT-frågor, senast våren 2005 i betänkande 2004/05:KU14 och dessförinnan under våren 2004 (bet. 2003/04:KU11). Mot bakgrund av detta och att det pågår en utredning om grundlagen avstyrker utskottet motion 2005/06:L341 yrkande 6.

Mot bakgrund av den pågående beredningen av en ny gränslösaöverenskommelse i Regeringskansliet avstyrker utskottet motion 2005/06:K457.

Rättsinformationssystemet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår en motion om allmänhetens tillgång till författningstext, förarbeten och rättsfall.

Jämför reservation 9 (kd, mp).

Motionen

I motion 2005/06:Ju384 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -) anför motionärerna att det måste finnas ett väl utbyggt och pedagogiskt rättsinformationssystem. All gällande författningstext, så många som möjligt av de tillämpade förarbetena och rättsfallen från Högsta domstolen och Regeringsrätten skall vara tillgängliga utan någon kostnad för den enskilde via elektroniska medier (yrkande 15).

Bakgrund

I skrivelse 1998/99:17, Ett nytt offentligt rättsinformationssystem, presenterade regeringen sin syn på ett nytt offentligt rättsinformationssystem. Av skrivelsen framgår sammanfattningsvis att regeringen anser att staten skall svara för en kontinuerlig grundservice på rättsinformationens område med hjälp av informationsteknik. Servicen skall rikta sig till såväl allmänheten som den offentliga sektorn. Den skall omfatta de offentliga rättskällorna, från författningar och deras förarbeten till domstolarnas och myndigheternas praxis. Informationen skall hållas elektroniskt tillgänglig på ett överskådligt och enhetligt sätt, vara gratis samt sökbar via en gemensam ingångssida på Internet. Justitieutskottet uttalade att det såg med tillfredsställelse på den utveckling av de nuvarande datasystemen som regeringens planering innebär (1998/99:JuU11).

Regeringen beslutade den 25 maj 2000 att tillkalla en särskild utredare för att föreslå hur den verksamhet som bedrevs i projektform under benämningen SverigeDirekt i sin permanenta form skulle utvecklas och organiseras i framtiden. Utredningen antog namnet Utredningen om SverigeDirekt (SB 200:01). I juni 2001 lämnade utredningen ett delbetänkande, Offentliga Sverige på nätet (SOU 2001:63), och i februari 2002 slutbetänkandet Internet – ett stöd för medborgarens möte med det offentliga (SOU 2002:20).

Utredaren ansåg att rättsinformationssystemet skall samordnas organisatoriskt med verksamheten inom SverigeDirekt och bedömde att Portalen SverigeDirekt och rättsinformationssystemets portal Lagrummet inte bör integreras innehållsmässigt utan drivas som två separata tjänster.

Utformningen av och innehållet i rättsinformationssystemet styrs av rättsinformationsförordningen (1999:175) som trädde i kraft den 1 maj 1999. Enligt rättsinformationsförordningen skall det finnas ett rättsinformationssystem. Systemet skall föras med hjälp av informationsteknik och finnas

tillgängligt genom ett allmänt nätverk. Innehållet i systemet skall vara tillgängligt på ett enhetligt sätt. Systemet skall innehålla Svensk författningssamling (SFS) som den kungörs, referensregister över författningar i SFS och grundförfattningarna i SFS i deras lydelse med införda ändringar. Vidare skall systemet innehålla de gällande förordningar som kungörs i andra författningssamlingar än SFS. Systemet skall också innehålla sådana gällande föreskrifter som är beslutade av myndigheter under regeringen och som skall kungöras enligt lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar. I systemet skall det ingå förarbeten i form av bl.a. kommittédirektiv, förordningsmotiv, utredningsbetänkanden och propositioner. Det skall även finnas uppgifter om vägledande avgöranden av domstolar och myndigheter. Även de överenskommelser som skall publiceras i Sveriges internationella överenskommelser (SÖ) skall ingå (38 §§). Samordningsmyndigheten får besluta att även annat material får ingå i systemet (9 §). Enligt 15 § skall Verket för förvaltningsutveckling vara samordningsmyndighet för rättsinformationssystemet.

Lagrummet.se

Lagrummet är den offentliga förvaltningens gemensamma portal för svensk rättsinformation. Lagrummet länkar till rättsinformation hos regering, riksdag, högre domstolar samt statliga myndigheter. Varje myndighet svarar för sin egen rättsinformation, både vad gäller innehåll och publicering på Internet. Verket för förvaltningsutveckling, Verva, ansvarar för portalen.

Enligt inhämtade uppgifter från Verva har det arbete som Statskontoret bedrev med utveckling och förbättring av tjänsten något stannat av inför det att Verva vid årsskiftet tog över uppgifterna. Arbetet har nu kommit i gång igen, och det pågår en dialog med de ca 100 myndigheter som producerar den information som är sökbar via portalen Lagrummet. Bland annat pågår ett arbete med att förbättra pedagogiken och sökfunktionerna.

Tjänsten tillhandahålls utan avgift.

Rättsinformationssystemet innehåller följande rättskällor:

Förarbeten till lagstiftningen

- Kommittédirektiv
- Register över de statliga kommittéerna (Kommittéberättelsen)
- Utredningsbetänkanden (SOU och Ds)
- Regeringens propositioner och skrivelser
- Riksdagens utskottsbetänkanden
- Riksdagsmotioner
- Riksdagens protokoll

Författningar

Lagar och förordningar i Svensk författningssamling samt register över dessa

- Myndigheternas föreskrifter

Svensk rättspraxis

Uppgifter om vägledande domar från Högsta domstolen, Regeringsrätten, hovrätterna, kammarrätterna, Arbetsdomstolen, Marknadsdomstolen och Patentbesvärsträtten

Uppgifter om vägledande avgöranden från myndigheter under regeringen

Internationellt material

Sveriges internationella överenskommelser (SÖ).

Närmare om elektronisk tillgång till domstolarnas avgöranden

När det gäller domstolarnas avgöranden finns på Lagrummet en länk till en hemsida som tillhandahålls av Domstolsverket. Databasen innehåller sådana domstolsavgöranden som domstolen i fråga ansett vara vägledande enligt 6 eller 7 § rättsinformationsförordningen (1999:175).

Databasen innehåller rättsfallsreferat eller avgöranden i fulltext från Högsta domstolen, Regeringsrätten, hovrätterna, Miljööverdomstolen, Marknadsdomstolen och Arbetsdomstolen. Detta material är detsamma som kan erhållas genom någon av de tryckta rättsfallspublikationer Nytt Juridiskt Arkiv (NJA) med rättsfall från Högsta domstolen, Regeringsrättens årsbok (RÅ), Arbetsdomstolens domar, Marknadsdomstolens avgöranden och Rättsfall från hovrätterna.

Databasen innehåller dessutom uppgifter om vägledande avgöranden från Kammarrätterna, Rättshjälpsnämnden och Patentbesvärsträtten.

Enligt ett meddelande på hemsidan publiceras för tillfället endast ett begränsat antal referat från Högsta domstolen, Regeringsrätten och hovrätterna äldre än årgång 2002 på grund av en teknisk bearbetning. De referat som saknas kommer att publiceras så snart som möjligt. Enligt en tabell på Domstolsverkets hemsida innehåller den för närvarande (www.dom.se den 1 februari 2006)t.ex. vägledande avgöranden från Högsta domstolen fr.o.m. 1981 och referat fr.o.m. 2001 samt avgöranden från Regeringsrätten fr.o.m. 1993 och referat fr.o.m. 2001.

På Högsta domstolens hemsida, www.hogstodomstolen.se, finns vägledande avgöranden fr.o.m. år 2003 i fulltext.

SverigeDirekt, numera Sverige.se

Portalen SverigeDirekt har bytt namn och adress. Den återfinns nu under Internetadressen www.Sverige.se. På portalen finns en mängd uppgifter om och länkar till olika myndigheter. Där finns kontaktuppgifter och länkar till Sveriges statliga myndigheter, bolag och affärsdrivande verk. Där finns också länkar till regeringen och Regeringskansliet med alla departementen, riksdagen, universitet och högskolor samt en rad organisationer med statlig finansiering. Vidare finns kontaktuppgifter och länkar till lands- och regioner, länsstyrelsen, regional samhällsinformation samt regionala försäkringskassor och polismyndigheter.

På Sverige.se finns dessutom kontaktuppgifter och länkar till Sveriges 290 kommuner.

Genom portalen Sverige.se finns tjänster för att följa ärenden och få överblick över sina personliga konton hos olika myndigheter, t.ex. för att sköta sitt premiepensionskonto, skattekonto eller sådant som rör studiemedel.

På Sverige.se finns också samlat länkar till olika myndigheter för att ansöka, göra anmälningar och lämna in e-dokument såsom skattedeklaration och tulldeklaration.

Därutöver finns länkar till andra sökmotorer.

Tjänsten tillhandahålls utan avgift. För att få tillgång till vissa uppgifter, t.ex. sitt skattekonto, krävs e-legitimation.

Tidigare behandling

Konstitutionsutskottet har behandlat frågan om rättsinformationssystem tidigare, bl.a. våren 2003 (bet. 2002/03:KU24). I betänkandet behandlades bl.a. en motion som berörde behovet av ett förenklat rättsinformationssystem som gör det möjligt att överskåda ett visst område med regleringar av olika dignitet. Utskottet menade att Statskontorets pågående planering och utveckling av rättsinformationssystemet borde avvaktas och avstyrkte motionen.

Med anledning bl.a. av Riksdagens revisorers förslag Ordning på rätten (förs. 2002/03:RR20) och regeringens skrivelse Den fortsatta utvecklingen av rättsinformationssystemet (skr. 2003/04:168) behandlade utskottet rättsinformationssystemet hösten 2004. Regeringen redogjorde i skrivelsen för sin bedömning, nämligen att det statliga ansvaret för rättsinformationen främst bör vara inriktat mot att tillgodose enskilda personers och den offentliga förvaltningens behov av att på ett enkelt, lättillgängligt och överskådligt sätt ha tillgång till och kunna söka information på det rättsliga området. Informationen i rättsinformationssystemet skall presenteras och hållas tillgänglig på ett sådant sätt att den breda allmänheten förstår systemet och dess innehåll och själv kan söka sig fram till den information som efterfrågas. Statskontoret har gjort en förstudie avseende rättsinformationssystemets långsiktiga utveckling. I förstudien presenteras en utvecklingsplan som sträcker sig över ett flertal år och som omfattar ett stort antal myndigheters produktion av rättsinformation. En kravspecifikation har tagits fram som en inledande del av Statskontorets vidareutveckling av verksamheten. Ett av målen är att även den redaktionella förvaltningen av portalen skall bli mer effektiv. Regeringen följer enligt skrivelsen det utvecklingsarbete som bedrivs genom Statskontoret, liksom utvecklingen i övrigt inom rättsinformationsområdet.

Regeringen avsåg enligt skrivelsen att initiera ett arbete med att uppfylla rättsinformationsförordningens krav på att förordningsmotiv skall ingå i systemet. Vidare ansåg regeringen att det borde vara en målsättning att utveckla databaserna så att även tidigare lydelse av författningarna går

att få fram i konsoliderad form. Regeringen avsåg vidare att utreda frågan om elektroniskt kungörande av författningar i elektronisk form vari ingick att utreda hur de säkerhetsproblem som finns i samband därmed kan lösas.

Utskottet konstaterade att det bedrivs ett aktivt arbete med att utveckla systemet i riktning mot bl.a. ökad överskådlighet, tillgänglighet och enhetlighet. Utskottet såg med tillfredsställelse att regeringen avsåg utreda frågan om elektroniskt kungörande av författningarna och att säkerhetsaspekterna därvid skulle komma att genomlysas (bet. 2004/05:KU2).

Utskottets ställningstagande

När det gäller tillgången i Lagrummet till författningstexter och förarbeten såsom promemorior ur departementsserien (Ds) och betänkanden från Statens offentliga utredningar (SOU) synes den enligt utskottet vara god. När det gäller tillgången till rättsfall pågår en utveckling både hos Domstolsverket med att publicera fler, äldre referat, och hos Verva med att förbättra sökfunktioner och pedagogik i systemet. Utskottet utgår från att utvecklingsarbetet hos Verva kommer att leda till att rättsdata framgent kommer att kunna bli både mer omfattande och mer lättillgängligt. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motion 2005/06:Ju384 yrkande 15.

Motionsförslag behandlade i förenklad ordning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motioner som rör tidigare behandlade motionsförslag beträffande skattefinansierad myndighetsutövning, alkoholfri representation, Justitiekanslerns roll, kravprofil för högre statliga anställningar, avveckling av myndigheter, myndigheters opinionsbildning, IT-frågor i förvaltningen, porrfri miljö, kommunikation med punktskrift, vissa bemötandefrågor, tillvaratagande av forskares kunskaper, ändring i kommittéförordningen, jämställdhet i lagstiftningen, kommunala författningssamlingar samt skydd mot orimliga konsekvenser av lagstiftning.

Jämför reservationerna 10 (m), 11 (fp), 12 (kd), 13 (v), 14 (c) och 15 (mp).

I betänkandet tas motionsförslag upp som rör yrkanden beträffande skattefinansierad myndighetsutövning, alkoholfri representation, Justitiekanslerns roll, kravprofil för högre statliga anställningar, avveckling av myndigheter, myndigheters opinionsbildning, IT-frågor i förvaltningen, porrfri miljö, kommunikation med punktskrift, vissa bemötandefrågor, tillvaratagande av forskares kunskaper, ändring i kommittéförordningen, jämställdhet i lagstift-

ningen, kommunala författningssamlingar samt skydd mot orimliga konsekvenser av lagstiftning som utskottet tidigare under mandatperioden har behandlat och avstyrkt i betänkandena 2002/03:KU23, 2003/04/KU11, 2004/05:KU2 och 2004/05:KU14. Utskottet vidhåller sina tidigare bedömningar och finner inte skäl att nu ta upp dessa frågor till närmare behandling.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Bemötande och utbildning av anställda inom statlig förvaltning, punkt 3 (fp, kd, c)

av Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Liselott Hagberg (fp) och Helena Höj (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att det bör avsättas tid för bemötandefrågor i utbildningen för statligt anställd personal. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2005/06:K323.

Ställningstagande

Behovet av ett värdigt bemötande av medborgarna gäller alla myndigheter som t.ex. försäkringskassor, arbetsförmedlingar och taxeringsmyndigheter. I förvaltningslagen bör därför införas ett tillägg angående bemötandefrågor. Alla medborgare skall känna sig respekterade och som fullvärdiga medborgare i kontakten med myndigheter. För att uppnå detta krävs även att det avsätts tid både i grund- och vidareutbildning av personal som möter människor. Detta bör riksdagen med delvis bifall till motion 2005/06:K323 ge regeringen till känna.

2. Utökat medborgar- och brukarinflytande på myndigheter, punkt 5 (mp)

av Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utökat brukar- och medborgarinflytande. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju384 yrkande 6.

Ställningstagande

Det förekommer att allmänheten har anledning att påkalla initiativ eller åtgärder av myndigheter, kanske för att stoppa pågående övergrepp eller olagligheter eller kanske bara för att förhindra ett pågående ekonomiskt resursslöseri. Ibland agerar myndigheten med anledning av de synpunkter som har framförts, ibland inte. Ibland inleder myndigheten en dialog med de berörda grupperna, ibland inte. Mot den bakgrunden bör det närmare utredas hur sammanslutningar av enskilda genom brukar- och medborgardialog skall kunna ta till vara olika allmänna intressen inom myndigheternas ansvarsområde om och när myndigheterna underlåter att agera. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2005/06:Ju384 yrkande 6 ge regeringen till känna.

3. Avveckling eller omstrukturering av myndigheter, punkt 7 (fp)

av Helena Bargholtz (fp) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avveckling eller omstrukturering av myndigheter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:K451 yrkande 5.

Ställningstagande

Statskontoret har i en rapport nyligen konstaterat att 31 helt nya myndigheter har kommit till sedan sekelskiftet (Statskontoret 2004:9). Ytterligare ett antal myndigheter bildas. Flera av myndigheterna är mycket små. Dessa dras inte bara med höga administrationskostnader; de visar också på större sårbarhet än större myndigheter. Sammantaget bidrar de till att minska effektiviteten i statsförvaltningen. I sin rapport uppmanar Statskontoret regeringen att överväga att se över befintliga små myndigheter med utgångspunkt i att försöka skapa större enheter.

Enligt vår mening är det dags att sätta stopp för myndighetsexpansionen. Sverige klarar sig mer än väl med dem som vi redan har. Antalet myndigheter skall inte tillåtas öka, utan det bör införas ett tak vid nuvarande nivå. Om regeringen vill inrätta ytterligare en myndighet måste den samtidigt avveckla en tidigare existerande myndighet.

Vad som anförts ovan bör riksdagen med bifall till motion 2005/06:K451 yrkande 5 ge regeringen till känna.

4. Det offentligas uppgifter, punkt 8 (m)

av Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om det offentligas uppgifter. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:N309 yrkande 1.

Ställningstagande

För att Sverige skall fungera måste vissa grundläggande funktioner garanterat fungera. Det gäller t.ex. försvaret till skydd mot yttre fiender och rättstryggheten med fungerande polis och rättsväsende. Det måste också finnas fungerande infrastruktur i landet. Skolorna skall ha bra kvalitet oavsett var i landet de finns. Sjukvården måste kunna garanteras alla och den måste ges i rätt tid. Det offentligas uppgift skall vara begränsad men stark. Dessa tjänster skall komma alla till del och skall vara offentligt finansierade. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2005/06:N309 yrkande 1 ge regeringen till känna.

5. Utredningsväsendets oberoende ställning, punkt 11 (fp)

av Helena Bargholtz (fp) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utredningsväsendets oberoende ställning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:K451 yrkande 7.

Ställningstagande

Kommittéväsendet har tidigare förknippats med oberoende och hög kvalitet. Detta är en bild som håller på att spricka. Oberoendet är satt under mycket hård press och kvalitetsproblemen är betydande. Det finns en socialdemokratisk dominans hos kommittéordförandena. Det riskerar att öka den politiska styrningen och leda till ”vinklande” av viktiga utredningsresultat. Viktiga samhällsfrågor riskerar att inte få den allsidiga belysning och genomträngande objektiva prövning som de förtjänar. Regeringens utnämningssmakt skall visserligen prövas i den författningsutredning som

skall göra en översyn av regeringsformen. Frågan bör ges förtur i utredningsarbetet. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2005/06:K451 yrkande 7 ges regeringen till känna.

6. Särskilt organ för lekmanaperspektiv på lagarna, punkt 12 (mp)

av Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om inrättande av ett särskilt organ för lekmanaperspektiv på lagarna. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:K296.

Ställningstagande

Förutom den granskning som Lagrådet gör behöver svensk lag också prövas på ett annat sätt. Det bör instiftas ett organ för att studera tillgängligheten i den svenska lagstiftningen. Organet skall tillföra ett lekmanaperspektiv på lagarna. Detta kan leda till att lagarna blir tydligare och mer lättförståeliga och att allmänhetens förtroende för rättssamhället därigenom stärks. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2005/06:K296 ges regeringen till känna

7. HBT-frågor, punkt 14 (v, mp)

av Mats Einarsson (v) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppföljning av HBT-frågor i förvaltningen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L375 yrkandena 9 och 11.

Ställningstagande

Det räcker inte med att det finns ett diskrimineringsskydd i lagstiftningen. Det är lika viktigt att arbeta med fördomar och attityder. Myndigheterna har ett särskilt ansvar att se till att lagstiftning efterlevs och tillämpas i praktiken. I betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23) föreslås att det inom varje myndighet skall finnas ett system för intern styrning och kontroll för att verksamheten skall kunna följas upp och kontrolleras. Det framgår av utredningen att myndigheter

efterfrågar en bättre samordning av årsredovisningen och övrig rapportering och att samtliga återrapporteringskrav bör finnas samlade i ett dokument, regleringsbrevet. Det är av väsentlig betydelse att HBT-perspektivet integreras i all statlig verksamhet. Därför bör alla myndigheter få i uppdrag att återrapportera resultat inom HBT-området till regeringen. För detta ändamål krävs en särskild HBT-förordning som innehåller konkreta och utvärderingsbara mål för att undanröja diskrimineringen av HBT-personer. De särskilda myndigheter som svarar för tillsynen över verksamhet som ligger inom olika myndigheters verksamhetsområden bör få ett särskilt uppdrag att säkerställa att myndigheterna genomför de beslutade förändringarna på HBT-området. Med bifall till motion 2005/06:L375 yrkandena 9 och 11 bör riksdagen ge regeringen detta till känna.

8. Tidsgräns för genomgång av lagarna i HBT-frågor, punkt 16 (fp, c, mp)

av Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Gustav Fridolin (mp) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en tidsgräns för genomgång av lagarna med avseende på HBT-frågor samt icke-diskrimineringsprincipen i grundlagen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:L341 yrkande 6.

Ställningstagande

Även om den i lagstiftningen synliga diskrimineringen av HBT-personer har reducerats, förekommer det fortfarande diskriminering bl.a. i myndigheternas föreskrifter. En slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning bör inledas i syfte att städa bort alla eventuella återstående rester av diskriminerande lagar och förordningar. Översynen bör inledas omgående och syfta till att Sverige den 1 januari 2008 inte skall ha några lagar och förordningar som gör diskriminerande åtskillnad mellan heterosexuella och homosexuella. Grundlagen skall tydligt markera att alla människor är lika värda samt att ingen diskriminering av samhällsmedborgare eller grupper skall vara tillåten. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2005/06:L341 yrkande 6 ge regeringen till känna.

9. Rättsinformationssystemet, punkt 17 (kd, mp)

av Gustav Fridolin (mp) och Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rättsinformationssystemet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju384 yrkande 15.

Ställningstagande

Rättssystemet kan många gånger te sig komplext och svårbegripligt för den enskilde och detta kan leda till att personer avstår från att lösa berättigade tvister i domstol. Det måste därför finnas bl.a. ett väl utbyggt och pedagogiskt rättsinformationssystem. All gällande författningstext samt så många som möjligt av förarbeten och rättsfallen från Högsta domstolen och Regeringsrätten skall vara tillgängliga utan någon kostnad för den enskilde via elektroniska medier. På sikt bör även alla kommunala och andra normbeslut finnas tillgängliga på detta sätt. Vi anser att rättsinformationssystemet skall byggas ut ytterligare och vara mer pedagogiskt än vad det är i dag.

Vad som ovan anförts bör med bifall till motion 2005/06:Ju384 yrkande 15 ges regeringen till känna.

10. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (m)

av Göran Lennmarker (m), Henrik S Järrel (m) och Carl-Erik Skårman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om motionsförslag behandlade i förenklad ordning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:K256, 2005/06:K297, 2005/06:K451 yrkande 4, 2005/06:K455 yrkandena 3 och 4, 2005/06:L375 yrkande 10, 2005/06:So552 yrkande 9, 2005/06:Kr282 yrkande 2, 2005/06:N474 yrkande 4 och 2005/06:Bo300 yrkande 16 och avslår de övriga motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Ställningstagande

Utskottet har inom ramen för förenklad motionshantering avstått från att närmare behandla de motioner som finns upptagna i förslagspunkt 18. I fråga om de motionsförslag som vi ansett att utskottet borde ha tillstyrkt hänvisar vi till tidigare ställningstagande beträffande motsvarande frågor som kommer till uttryck i reservationer i betänkandena 2003/04:KU11 och 2004/05:KU14.

11. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (fp)

av Helena Bargholtz (fp) och Liselott Hagberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om motionsförslag behandlade i förenklad ordning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:K256, 2005/06:K297, 2005/06:K451 yrkande 4, 2005/06:K455 yrkandena 3 och 4, 2005/06:L375 yrkande 10, 2005/06:So552 yrkande 9, 2005/06:Kr282 yrkande 2, 2005/06:N474 yrkande 4 och 2005/06:Bo300 yrkande 16 och avslår de övriga motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Ställningstagande

Utskottet har inom ramen för förenklad motionshantering avstått från att närmare behandla de motioner som finns upptagna i förslagspunkt 18. I fråga om de motionsförslag som vi ansett att utskottet borde ha tillstyrkt hänvisar vi till tidigare ställningstagande beträffande motsvarande frågor som kommer till uttryck i reservationer i betänkandena 2002/03:KU23, 2003/04:KU11 och 2004/05:KU14.

12. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (kd)

av Helena Höij (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om motionsförslag behandlade i förenklad ordning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:K256, 2005/06:K297, 2005/06:

K394, 2005/06:K455 yrkandena 3 och 4, 2005/06:So552 yrkande 9 och 2005/06:Bo300 yrkande 16 och avslår de övriga motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Ställningstagande

Utskottet har inom ramen för förenklad motionshantering avstått från att närmare behandla de motioner som finns upptagna i förslagspunkt 18. I fråga om de motionsförslag som jag ansett att utskottet borde ha tillstyrkt hänvisar jag till tidigare ställningstagande beträffande motsvarande frågor som kommer till uttryck i reservationer i betänkandena 2003/04:KU11, 2004/05:KU2 och 2004/05:KU14.

13. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (v)

av Mats Einarsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om motionsförslag behandlade i förenklad ordning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:K250 och 2005/06:L375 yrkande 10 och avslår de övriga motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Ställningstagande

Utskottet har inom ramen för förenklad motionshantering avstått från att närmare behandla de motioner som finns upptagna i förslagspunkt 18. I fråga om de motionsförslag som jag ansett att utskottet borde ha tillstyrkt hänvisar jag till tidigare ställningstagande beträffande motsvarande frågor som kommer till uttryck i reservationer i betänkandena 2003/04:KU11 och 2004/05:KU14.

14. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (c)

av Kerstin Lundgren (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om motionsförslag behandlade i förenklad ordning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:K297, 2005/06:K455 yrkandena 3 och 4, 2005/06:L375 yrkande 10 och 2005/06:Bo300 yrkande 16 och avslår de övriga motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Ställningstagande

Utskottet har inom ramen för förenklad motionshantering avstått från att närmare behandla de motioner som finns upptagna i förslagspunkt 18. I fråga om de motionsförslag som jag ansett att utskottet borde ha tillstyrkt hänvisar jag till tidigare ställningstagande beträffande motsvarande frågor som kommer till uttryck i reservationer i betänkandena 2002/03:KU23, 2003/04:KU11 och 2004/05:KU14.

15. Motionsförslag behandlade i förenklad ordning, punkt 18 (mp)

av Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om motionsförslag behandlade i förenklad ordning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:K370 yrkande 1, 2005/06:K381, 2005/06:K415, 2005/06:L264 yrkande 1, 2005/06:L375 yrkandena 10 och 12 samt 2005/06:So2 yrkande 9 och avslår de övriga motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Ställningstagande

Utskottet har inom ramen för förenklad motionshantering avstått från att närmare behandla de motioner som finns upptagna i förslagspunkt 18. I fråga om de motionsförslag som jag ansett att utskottet borde ha tillstyrkt hänvisar jag till tidigare ställningstagande beträffande motsvarande frågor som kommer till uttryck i reservationer i betänkandena 2002/03:KU23, 2003/04:KU11 och 2004/05:KU14.

Särskilt yttrande

Olaglig användning av datorprogram i statlig verksamhet, punkt 9 (mp)

Gustav Fridolin (mp) anför:

Miljöpartiet de Gröna anser att statliga myndigheter i möjligaste mån skall använda sig av s.k. fria programvaror med öppen källkod. Detta skulle, enligt Statskontorets utredning, drastiskt kunna minska de offentliga utgifterna för programvulicenser samtidigt som det skulle sprida kunskap om dessa programvarors funktion. I den mån myndigheterna använder sig av licensierade datorprogram instämmer jag i utskottets ställningstagande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motion väckt med anledning av prop. 2005/06:30

2005/06:So2 av Erik Ullenhag m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att visa stor återhållsamhet vad gäller alkoholservering vid offentlig representation.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:K250 av Yvonne Andersson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillvarata kunskapen bland landets forskare och använda kunskapen vid politiska förslag och beslut.

2005/06:K256 av Bengt-Anders Johansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om principen att myndighetsutövning skall vara skattefinansierad.

2005/06:K272 av Mia Franzén (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att se över hela den samlade, nu rådande, författningssamlingen i syfte att minska antalet lagar och regler och göra den mer överskådlig och tydlig.

2005/06:K284 av Lennart Fremling och Karin Svensson Smith (fp, -):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om behovet av att granska och eventuellt revidera de lagar som tillkom före nuvarande regeringsform och att samtidigt utvärdera regeringsformens funktion i detta avseende.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om behovet av att modifiera regeringsformen för att möjliggöra kommunala beslut om ekonomiska styrmedel.

2005/06:K296 av Gustav Fridolin (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av lekmanprövning av lagstiftning.

2005/06:K297 av Allan Widman och Tina Acketoft (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av kommittéförelörelsen.

2005/06:K300 av Kenneth Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utse Dalarna till ett försökslän för utvecklad samverkan mellan olika statliga myndigheter och lokal kommun.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av regelverket för att underlätta samverkan mellan statliga myndigheter, men också mellan statlig myndighet och lokal kommun.

2005/06:K304 av Tobias Billström (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa nolltolerans mot piratkopiering inom statliga myndigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga statliga myndigheter skall införa ett lättreviderat licensregister över sina applikationer, operativsystem och nätverksoperativ, i enlighet med vad som anförs i motionen.

2005/06:K313 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheten att inrätta ett nationellt projektcenter i Hofors för skydd mot spam och datavirus i offentlig verksamhet.

2005/06:K320 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av dröjsmålstan i samband med myndighetsbeslut.

2005/06:K323 av Birgitta Carlsson och Annika Qarlsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att säkerställa att tid finns i utbildningar och vidareutbildningar för bemötandefrågor för personal som möter människor i myndighetsutövning.

2005/06:K336 av Hans Stenberg och Kerstin Kristiansson Karlstedt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad demokratisk insyn i den europeiska unionens arbetsgrupper.

2005/06:K370 av Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en policy för alkoholfri representation.

2005/06:K381 av Ulf Holm m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att all lagtext, där det är lämpligt, skall referera till personer och befattningar m.m. med könsneutrala benämningar.

2005/06:K394 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till lag med skyldighet för kommunerna att förteckna och publicera sina författningar.

2005/06:K414 av Berit Högman och Tommy Ternemar (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samverkan mellan statliga myndigheter.

2005/06:K415 av Birgitta Ohlsson (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att offentliga inrättningar i Sverige såsom förskolor, grund- och gymnasieskolor, äldreomsorg, fängelser, sjukhus och övriga myndigheter skall vara skyldiga att erbjuda vegetarisk och vegansk mat när så efterfrågas.

2005/06:K430 av Tobias Krantz m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn i syfte att renodla Justitiekanslerns roll.

2005/06:K434 av Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i alla direktiv till statliga utredningar som rör barns och ungdomars liv bör säkerställa att barns egna åsikter hämtas in genom direkta kontakter med barn och att barns synpunkter tas i beaktande.

2005/06:K451 av Tobias Krantz m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra kravprofiler för statliga toptjänster offentliga så att tillsättningar blir möjliga att granska i efterhand.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en "solnedgångsparagraf" för nya myndigheter.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en omfattande myndighetsreform - omedelbar avveckling av ett antal myndigheter och utarbetande av en långsiktig strategi för ytterligare nedläggningar.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsätta en granskningskommission för att analysera omfattningen av statliga myndigheters opinionsbildning och lägga fram förslag till regler som anger ramarna för deras information och opinionsbildning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att återupprätta ett oberoende utredningsväsende präglat av kvalitet och hög integritet.

2005/06:K455 av Helena Höij m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de nya opinionsbildande myndigheternas roll noggrant bör analyseras och utredas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att minimera riskerna för att enskilda skall drabbas av orimliga konsekvenser av formella regelverk.

2005/06:K457 av Lennart Klockare och Kristina Zakrisson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Gränsälvscommissionens fortsatta ställning och befogenheter.

2005/06:K473 av Mona Jönsson m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utbildning om mänskliga rättigheter inom de statliga myndigheterna.

2005/06:Ju384 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, -):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett utökat medborgar- och brukarinflytande i olika statliga beslutsprocesser.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett samlat och fritt tillgängligt rättsinformationssystem.

2005/06:L264 av Tasso Stafilidis m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen vidtar en översyn av lagstiftningen ur ett perspektiv som ifrågasätter lagstiftningens heteronormerande verkan.

2005/06:L341 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en slutlig översyn av lagstiftning och myndighetsutövning i syfte att Sverige den 1 januari 2008 inte skall ha några lagar och förordningar som innebär diskriminerande åtskillnad mellan heterosexuella och homosexuella samt stadfästa icke-diskrimineringsprincipen i grundlagen.

2005/06:L375 av Lars Ohly m.fl. (v):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en särskild HBT-förordning innehållande konkreta och utvärderingsbara mål för att avskaffa diskrimineringen av HBT-personer i statsförvaltningen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen i myndigheters regleringsbrev skall ställa krav på HBT-kompetens i verksamheten och för dess personal.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillsynsmyndigheterna skall få ett särskilt uppdrag att se över myndigheternas genomförande av de förändringar som HBT-relevant lagstiftning inneburit.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall tillsätta en utredning med uppdrag att vidta en översyn av lagstiftningen ur ett perspektiv som ifrågasätter lagstiftningens heteronormerande verkan.

2005/06:L376 av Barbro Feltzing och Ulf Holm (båda mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa ett centralt spamfilter för kommuner och myndigheter.

2005/06:U340 av Lotta Hedström m.fl. (mp):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att förmå myndigheter och offentliga aktörer att underlätta bokningar på hotell och konferensanläggningar som är fria från prostitution och pornografi.

2005/06:So552 av Kenneth Johansson m.fl. (c):

9. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i förvaltningslagen kring bemötandefrågor.

2005/06:Kr282 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten att kommunicera med myndigheter med punkt-skrift.

2005/06:N309 av Catharina Elmsäter-Svärd m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det offentliga uppgifter.

2005/06:N474 av Lars Lindblad m.fl. (m, fp, kd, c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en gemensam dansk-svensk 24-timmarsmyndighet.

2005/06:N478 av Maria Larsson m.fl. (kd):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att underlätta företagets kontakter med myndigheterna.

2005/06:Bo300 av Marietta de Pourbaix-Lundin m.fl. (m):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka skyddet för den enskilde vid myndighetsbeslut.